

Bellpuig

REVISTA QUINZENAL
Nº 503 - ANY XXXV
Artà, 3 de setembre 1994 (200 pts.)

FIRA 94
programa
d'actes

Dia 17 d'agost, amb vent de ponent
INCENDI A LES MUNTANYES D'ARTÀ

"PREVIMENT" prevenció en marxa

Revista quinzenal

Num. 503, 3 setembre 1994

Redacció i Administració:

Rafel Blanes, 10 - Artà. Apartat n° 96

Tel. i Fax 83 50 33

(contestador automàtic)

Dipòsit legal: PM 57-1969**Imp.: Tirrena S.A. (Manacor)**

c/ Pintor Gris, 2 tel. 55 52 12

Redacció:

Julen Adrián

Joan Amorós

Guillem Bisquerra

Rafel Carrió

Antoni Esteva

Andreu Genovard

Sebastià Ginard

Jaume Morey

Francesc Munar

Climent Obrador

Rafel Pérez

Montserrat Santandreu

Antònia Vives

Col.laboracions:

Miquel Dalmau

Joan Esteva

Maria Gelabert

Pere Ginard

Bartomeu Jaume

Miquel Mestre

Antoni Muñoz

Antoni Picazo

Jaume Sureda

Bartomeu Tous

Pere Vicens

Administració:

G. Bisquerra. Tf. 83 62 88.

Bellpuig no es responsabilitza del contingut dels articles que van firmats. No garanteix la publicació d'originals no demanats ni es compromet a donar-ne explicacions.

Bellpuig surt dos cops cada mes llevat dels extres de Sant Salvador i de Nadal.

Cita amb el foc

Sembla que mai no s'hagi d'acabar. El poble es va indignar amb les declaracions del Conseller, però convendria pensar que a ulls de fora d'Artà hi ha elements per pensar si és que aquí ens agrada arrasar els nostres pinars. És clar que ell toca saber-ne més, tant de què passa realment com de controlar-se la indignació.

I indignació és el que hi ha després de l'incendi. Pel foc que ha arrasat 800 quarterades. Pels danys que ha causat. Perquè ha estat (hi ha ningú que no ho cregui?) intencionat i la mà criminal que el va encendre va aprofitar el dia més terrible, com en altres ocasions. Perquè l'extinció no sembla eficaç. Perquè la desorganització de les forces contra-incendis continua essent molta. Perquè...

Un al.lot dels molts que en els darrers anys ha participat en els programes escolars de repoblació va dir, indignat, que no hi tornaria pus, perquè tanmateix pel que servia... La població hauria de vèncer aquest desànim, tot i que hi hagi motius per sentir-lo. Qui pega foc en un dia com el dimecres dia 10, a part de ser un criminal, pot ser un desequilibrat. Allò que no és, però, és un representant d'una opinió general. Els artanencs no estan pel foc.

La costa de Sant Salvador es va convertir aquell capvespre i vespre en un mirador excepcional i va ser moltíssima la gent que hi acudí a contemplar el desagradable espectacle. Els comentaris que s'hi feien eren prou eloqüents. Tenien dues característiques que s'hauran de comentar.

Una feia referència al rebuig d'aquesta forma d'actuar. Tothom condemnava la mà desconeguda que havia provocat l'incendi.

Una altra insistia en la incapacitat del servei contra-incendis per garantir una ràpida extinció del foc, a pesar dels enormes mitjans que s'hi acumulen.

Quant a la mà criminal que cala foc, ningú no en dubta de la seva existència. Irresponsabilitat (segur que desconeixement del que pot passar, no). Premeditació. Desequilibri? Cal examinar totes les possibilitats, i convé fer-ho d'una vegada. No pot ser que els únics arguments per pegar foc siguin els de la piromania o d'un simple instint criminal. Fa massa anys que a Artà hi ha foc, són massa els incendis que s'han produït al llarg d'aquests anys, per creure que només hi

juguen aquests factors. Per què hi ha tantes vegades foc?

Quant a la desorganització i manca de professionalitat, tampoc ningú no pot negar que n'hi ha. En quina mesura, ja és més difícil d'assegurar; però en un incendi com aquest, en què «el foc no anava per terra, sinó per l'aire» no es pot exigir tanta capacitat com per evitar ser desbordats pel foc. Com assenyalava una persona que intervingué en l'extinció, la força decisiva del vent està en el fet que passàs la carretera de l'ermita en una zona d'escassa vegetació i que, en canvi, fos aturat en els aspres penyals del pont d'Es Cocons. En el primer cas bufava tant de vent que la propagació es va fer per matèria encesa que volava, mentre que en el segon cas, la manca de vent va permetre aturar-lo en el lloc teòricament més difícil. Entre un punt i altre hi ha un màxim d'un quilòmetre.

Dins la dinàmica esborronant del pas, hi ha però un element encoratjador: la massiva afluença de voluntariat al requeriment de l'Ajuntament i l'efectiva tasca que desenvoluparen. Com apuntàvem en el número anterior, en altres Comunitats Autònomes s'ha potenciat la participació dels cossos de voluntaris. L'experiència d'Artà aconsella estudiar de quina manera es podria articular aquest sentiment de col.laboració per aconseguir que servís per incrementar l'efectivitat dels cossos professionals. Enguany han fet, sobretot, tasques auxiliars d'intendència; però els problemes que la manca de coneixement del terreny que s'ha detectat en brigades externes semblen indicar un dels camins per on aquesta col.laboració ciutadana podria ser extraordinàriament eficaç. La preparació durant l'hivern no seria ni difícil ni costosa i els possibles beneficis, no cal dir-ho, importantíssims.

Cal aprofitar l'hivern. Sempre s'ha dit que és quan s'apaguen els incendis. Evitar la relaxació i revisar l'operatiu per anar-lo perfeccionant.

Ens hi jugam més del que aparentment podem observar quan miram les cendres i el carbó que ens ha tornat regalar una mà criminal (és empre la mateixa?) que sap com aprofitar la força devastadora del vent que bufa.

BELLPUIG
VOS
DESITJA
BONA FIRA

Iniciat a Can Canals, arribà a Sa Cova.

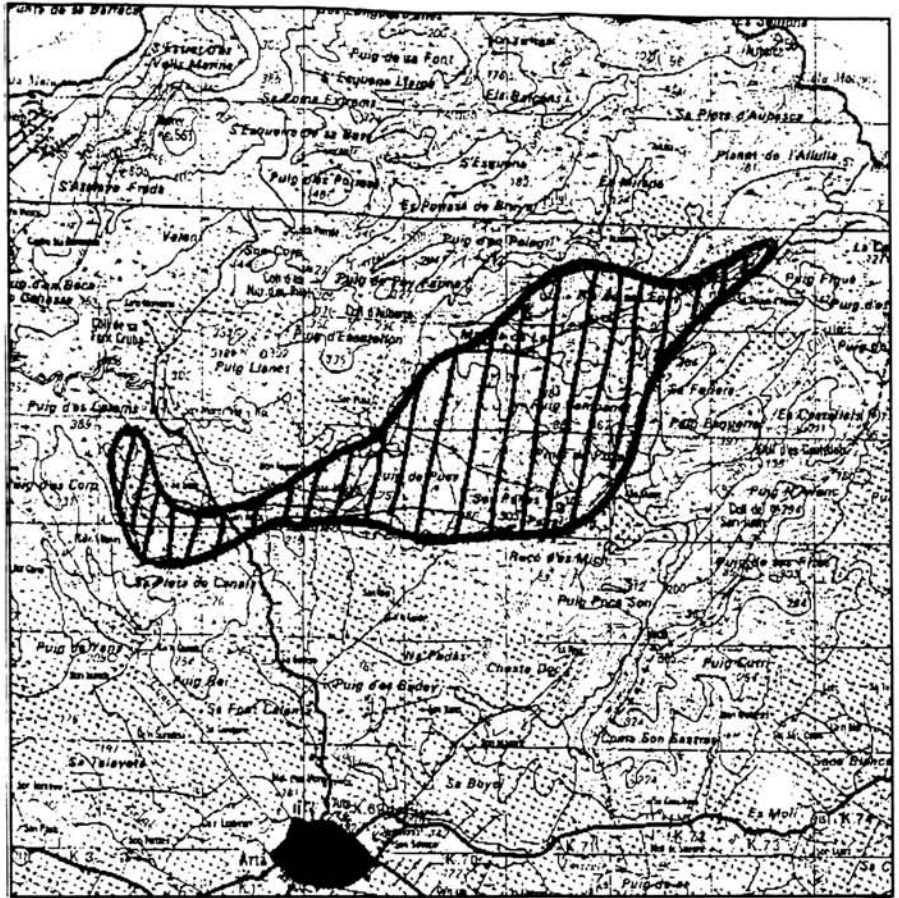
800 quarterades arrasades per un foc empès per una ponentada

Danys materials i destruïdes moltes àrees repoblades.

Redacció.- Dia 10 d'agost, sobre les 10.45, es donà la veu d'alarma d'un incendi que s'iniciava dins Can Canals, prop de la partió amb Can Puceta. Era un dia en què el ponent bufava fort i en què el Nissan de la Policia Local estava en patrulla preventiva. El fort vent el va convertir en incontrolable i a primeres hores del capvespre ja prenen Son Not, Son Puça i amenaçava Sa Cova, on finalment arribà. Fins a les barreres de Cala Torta. 700 hectàrees, 200.000 pins, innumbrables ametlers cremats o escaldats, casetes... i poc va faltar a la zona de Son Terrassa per arribar a cases habitades. Un dels qui intervingueren en les tasques d'extinció va resumir en una frase les característiques de l'incendi: «el foc no anava per terra, anava per l'aire».

Matí: alarma

L'observatori de Sant Jordi va donar l'alarma i ràpidament es posaren en marxa els serveis d'extinció. El Nissan de la Policia Local, amb un depòsit de 300 l, estava de patrulla perquè aquell era un dia sospitos: el vespre anterior havia començat a bufar el vent de ponent, era a finals d'agost... es repetien les condicions dels gran incendis dels darrers anys. I es va repetir el sinistre. Un foc que ràpidament es va estendre coster amunt. El parc d'Artà es va dirigir precisament a l'altre costat, per evitar que connectàs amb Sa Serra i que pogués passar la carretera de l'ermita. La policia local va anar al lloc d'inici per defensar que no s'estengués ni cap a Na Carro ni cap a l'alzinar de Can Canals. Aquest front, per la direcció del vent es va

Àrea cremada sobre un plànol de part del terme d'Artà.

poder salvar tot i que fins entrada la nit s'hi hagué de fer feina. Els bombers d'Artà i la policia municipal se n'ocuparen.

Els mitjans aeris es concentraren per evitar, sobretot, la connexió amb Sa Serra, descarregant sobre els llocs més alts. Les forces de terra paraven perquè no arribàs a la carretera de s'ermita. La zona no estava molt poblada d'arbres, però el vent l'empenyia de valent. Bombers i brigades forestals defensaven l'avanç i semblava

que el controlaven, però en el moment decisiu el vent va vèncer. El foc aixecava bolics encesos i el vent els se n'enduia a gran velocitat. Quan les forces d'extinció se n'adonaren estaren envoltats de flames: el pinaret de Sos Sanxos, devers el punt quilomètric 3'5, havia pres, tot i que la línia frontal del foc terrestre estava a més de 200 metres. La confusió va ser enorme, perquè el vent ho convertí tot en foc. En un moment determinat les emissores

NECESITA USTED UN SEGURO?
ECESITA INFORMACIÓN DE LOS SEGUROS QUE HAY EN EL MERCADO?
ECESITA AMPLIAR LOS QUE YA TIENE CONTRATADOS?

CATALINA
TH. BONNIN

PROFESIONAL TITULADO, QUE SIN NINGUN COSTE ADICIONAL, LE OFRECERA ASESORAMIENTO PROFESIONAL GARANTIZADO E IMPARCIAL QUE, SIN ESTAR VINCULADO A NINGUNA COMPAÑIA DE SEGUROS (PARA NO PERDER LA OBJETIVIDAD), LE ACONSEJERA LO QUE ES MEJOR Y MAS ADECUADO PARA USTED.

LE FACILITAMOS ASESORAMIENTO Y PRESUPUESTO SIN COMPROMISO SOBRE CUALQUIER SEGURO

CORREDOR DE SEGUROS INSCRITO EN EL REGISTRO DE LA DERECCION GENERAL DE SEGUROS.

carrer Quatre Cantons, 5 (07570 - Artà) - Tel. 83 60 22 - Fax. 83 60 85

cercaven tres persones que havien quedat aïllades dins el foc i no contestaven. Es va arribar a tenir mals pensaments, però per sort dues pogueren sortir i la tercera es va defensar devora el coll de cisterna de les cases de Sa Serra: ja tenia, però, preparada la corriola perquè l'únic lloc segur semblava ser a l'interior. A la carretera s'hi perderen les primeres de la cinquantena llarga de mangueres que es cremaren perquè no hi va haver temps d'arreglar-les.

El foc, immens i descontrolat, seguia cap a Es Pinet i Sos Sanxos. Els avions pogueren assegurar el lateral de Sa Serra, però aviat, a primeres hores del capvespre, s'hagueren de dedicar a una nova línia de perill: les cases de per Son Terrassa, una de les quals tenia un dipòsit de gas prop de la zona de foc. A força de descarregar, aconseguiren neutralitzar aquest front. Després s'ha sabut que l'esmentat dipòsit no tenia cap perill, ja que està en condicions d'aguantar situacions límit. Ha estranyat que cap dels tècnics que dirigien l'extinció no ho sapigués, ja que possiblement haurien variat l'ordre de prioritats.

Entretant, el foc seguia per Son Not, Son Puça, Sa Cova, Sa Vinyassa. El personal dels serveis d'extinció, que s'havia anat incrementant al llarg del dia, anava desbordat per la virulència del foc i la rapidesa amb què es propagava, a causa del vent.

Efectes laterals

A la zona de Sa Serra i Son Morey, els ametlers rebien o flames o vent calent, i varen ser molts els que moriren o quedaren escaldats. A Sos Sanxos va prendre un

La foto va ser presa, a les 11:40, des de la carretera de s'ermita en el punt on el foc va travessar més tard. Va ser el moment clau.

cobert on s'hi guardava la palla, i això que el front de foc va passar molt lluny, però les flòbies enceses han deixat sembrat tot l'olivar de rotlos cremats, i alguns arbres, voreres... els platers de Can Regalat estan escaldats i la fullaca de davall ha cremat.

A la zona d'Es Pinet, la casa de la finca d'en Joan Perelló va resultar seriosament afectada, tot i que es va poder alliberar el bestiar.

A la granja bovina de Son Puça, el personal va treballar de valent per evitar que el foc s'hi pogués estendre, però el més perillós varen ser, també, les flòbies enceses: n'apagaren que havien fet prendre la palla dins les menjadores.

A mitjan capvespre es varen fer evacuar les acampades de Sant Roc que hi havia a la zona de Cala Mitjana i Cala Torta.

Les cases de Sa Cova varen haver de ser

evacuades, a primeres hores de la nit, tot i que la senyora es resistia a abandonar-les. Va costar molt d'esforç defensar-les.

Voluntaris a la Sala

L'Ajuntament havia fet una crida demanant voluntaris. Se'ls requeria que anassin equipats amb botes i calçons llargs i que s'inscrivissin a la Sala. La resposta ciutadana va ser exemplar i arribaren a ser prop de cent els que ajudaren en les tasques d'extinció, a vegades en feines auxiliars, com per exemple la intendència, o desplegant mangueres, però en tot cas efectives. Des del parc d'Artà eren distribuïts als llocs on més falta feien, per exemple a la zona de Can Canals.

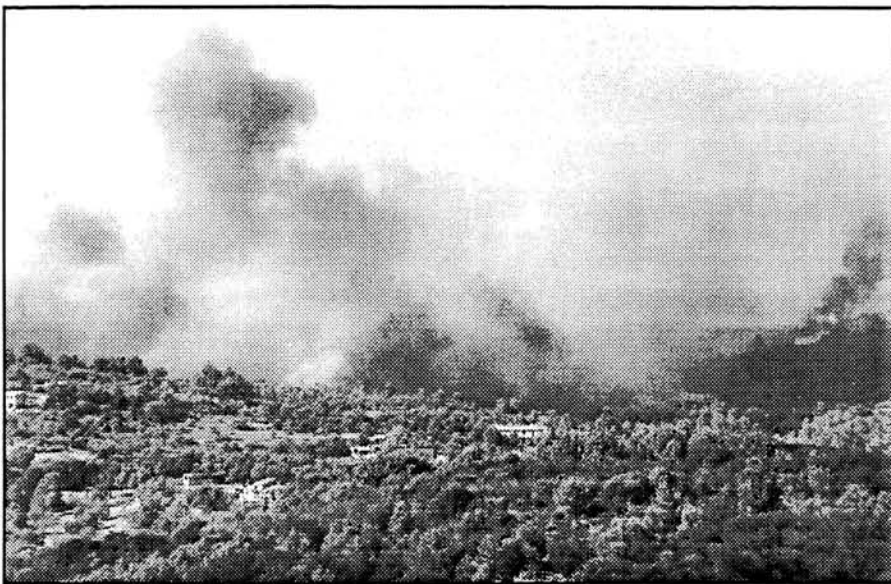
Horabaixa: coordinació

A l'horabaixa es varen reunir els responsables de tots els cossos que intervenien en l'extinció per tal de coordinar esforços i programar, sobretot, què es podia fer a la nit. El lloc, el parc de bombers d'Artà, on s'hi havia instal·lat el centre de comunicacions mòbil del SECONA que rep les imatges de l'avió Òptica.

Ja hi havia fronts sota control (total a la zona de Can Canals). Es va decidir que la brigada de Lluçmajor, els tres vehicles de l'Ajuntament de Palma i la Policia Local treballarien de nit. L'objectiu era controlar l'avenç a la línia cap als Olor, que no travessàs la carretera de Sa Duaia i que no passàs cap a Aubarca.

Nit: llarga, però efectiva

El vent havia anat minvant. Darrere la caseta dels caçadors, a Son Puça, i seguint

Aquest front, per la proximitat de cases habitades i un dipòsit de propà, va requerir molta dedicació dels mitjans aeris.

els camins cap al Penyal Roig es va poder atacar aquell flanc i que no baixàs massa cap a Ets Olors. La part d'Aubarca també va poder ser defensada. En canvi les cases de Sa Cova varen requerir una feina intensíssima que, sortadament tot i els moments de perill i petites lesions que hi va haver per a les persones que hi lluitaven, va aconseguir defensar l'objectiu central. S'intentà limitar-lo al camí de Na Llulla. Estesa una llarga mànega, la darrera va estar avariada i no es pogué tirar aigua. Una de les ja escasses retxes de vent va jugar en contra i el foc va passar. Des d'aleshores, i durant tota la nit, es va defensar que no passàs la carretera de Sa Duaia, i es va aconseguir. El límit d'avenç del foc va ser prop de les barreres de bifurcació cap a les platges. En algun moment de la nit, però, s'havien començat a prendre les determinacions per preparar l'evacuació de Sa Mesquida.

Matí: s'inicia el control

A les 06:30 ja volaven els avions, gràcies a la bona visibilitat que hi havia. Es dedicaren als focus més perillosos localitzats durant la nit. L'exèrcit, que havia estat sol·licitat el capvespre anterior, també va enviar una companyia, decisiva en el control del perímetre del foc.

A les 07:00 totes les forces es distribuïren: eren més de quatre-centes persones. Un primer objectiu va ser el torrent d'es Cocons. La minva del vent permetia atacar una zona que encara prenia i que tenia molta vegetació. Va ser la zona més difícil de controlar, però tot i les repeses, s'aconseguí a mitjan matí.

Durant tot el dia es varen atendre la represa de distints focus i es va anar assegurant el perímetre. Per fortuna, res no va escapar al control.

En els dies següents distintes brigades anaren mantenint una vigilància contínua, ja que els revifaments aïllats i fàcilment

L'helicòpter, que carregava al safreig d'Ets Olors, va fer una gran feina. (Foto P. Riutort)

controlables eren freqüents. Divendres dia 26, 16 dies després d'haver-se iniciat l'incendi i d'una nit de pluja escassa, encara s'extingien zones de fullaca on el foc, covat, havia continuat viu.

Valoració municipal

El Batle en el número anterior de Bellpuig havia fet referència a l'època de màxim perill: final d'agost, amb vent de ponent. Dimarts dia 9 va ordenar la patrulla del Nissan, preparat per a una intervenció ràpida, que finalment es va produir.

La valoració que ha fet a requeriment nostre ha estat presidida pel pes decisiu de les adverses condicions en què es va haver de lluitar contra el foc: la ventada el va fer incontrolable.

No va voler jutjar les manifestacions del Conseller, que semblaven implicar el poble d'Artà en una actitud favorable als incendis.

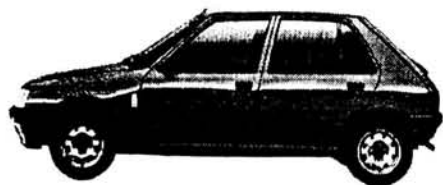
En relació als comentaris sobre la ineficàcia de les forces d'extinció ha matisat que cal entendre les característiques de l'incendi. És de l'opinió que l'aspecte més negatiu va ser degut al

desconeixement de la zona per part de moltes brigades d'extinció. La desorientació els dificultava el trànsit i la seguretat a l'hora d'afrontar línies d'actuació. Una de les tasques de la policia municipal va ser, precisament, servir d'enllaç, especialment durant la nit, i orientar sobre per on circular i les possibilitats de seguretat de les zones.

Amb tot, ha notat un increment en la coordinació i la rapidesa en la mobilització. També va destacar el paper del mitjans aeris, especialment el de les avionetes Dromader i l'helicòpter.

L'aspecte més positiu va ser l'enorme resposta ciutadana a la crida de voluntaris. Considera que caldrà estudiar com es pot aprofitar aquesta força per constituir un cos que podria ser molt efectiu.

Finalment va manifestar que caldrà recollir, un cop més, l'experiència per fer un estudi seriós de cara a tasques de prevenció. Considera que a l'hivern s'ha de reestructurar el pla d'actuació i creu que s'hauria d'orientar cap a la implicació de personal local en les tasques de direcció de l'extinció.

TALLERS DE REPARACIONS
Miquel Jaume Ferragut
VENDA D'AUTOMOBILS
NOUS I USATS

Taller: Pl. Conqueridor, 9 - Mostrador: C. Nou, 18
 Tel. 83 63 01 - ARTÀ

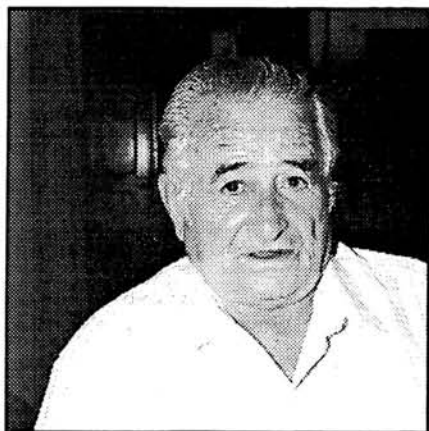
ESTANC CAN CABRER

caça i pesca

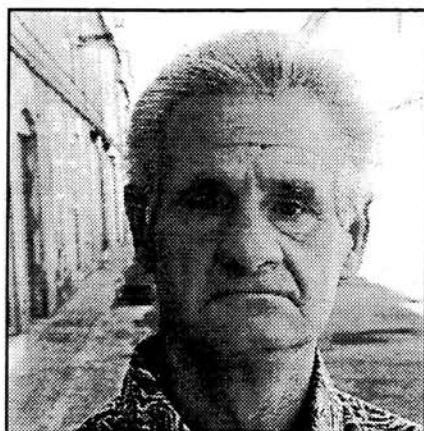
Pau Cabrer Mestre
 Ant. Blanes, 30 tel. 83 60 94 - Artà

Quin perjudici us ha causat el darrer incendi forestal?

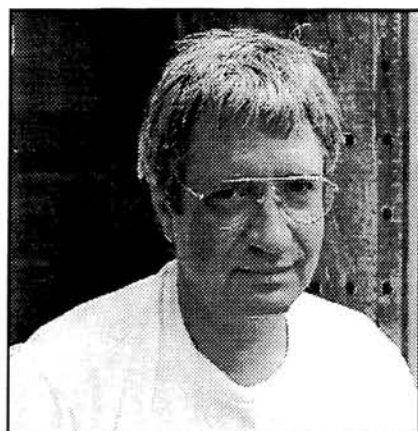
Antoni Gili Carbonell

El foc ens va entrar per l'hort i ens va cremar tots els arbres fruiters que hi havia, va botar a un sementer d'amatllers, i ni un. Així i tot els mals han estat mínims, perquè en aquest mateix sementer hi teníem uns 60 vedells i varen prendre la palla de la menjadora i els fems. Si el lloc no hagües estat ventilat s'haguessin mort per asfixia. Passàrem molta pena perquè les cases eren plenes de bales de palla i a 50 metres hi havia les naus amb més de 300 vedells. El foc el controlà el meu fill amb la pala del tractor amb l'ajuda de quatre voluntaris, els bombers que hi havia esperaven ordres superiors.

Joan Perelló Tous

El matí ja em vaig assabentar que hi havia foc, però no creia que arribàs al Pinet, me'n vaig anar a Sa Torre ben tranquil. A la part del capvespre va venir la meua filla molt esglaiada que em comunicà la feta. Ja havia amollat els dos porcs i la somera a un sementer on no hi pogué arribar el foc. El meu nét i un veïnat tallaren la tanca i se'n dugueren el ca. Tres porxades, una barraca i tots els ormejos de matances que hi havia a dins s'han cremat, ha passat de ser un betlem a ser un desert. S'ha de fer un pensament ben fet, aquests sistemes d'apagar foc no funcionen.

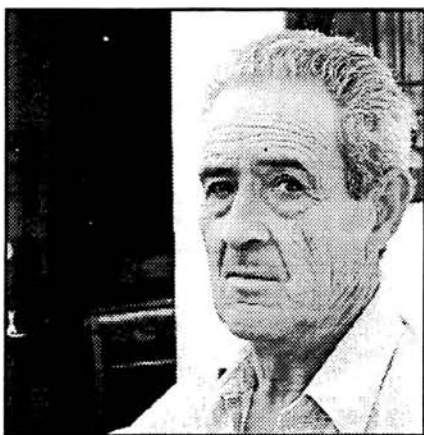
Egbert Babst

Aquell dia no era a Son Terrassa hi havia un cunyat meu que em va deixar el missatge a un contestador d'Alemanya. Va ser molt preocupant pel perill d'explosió del dipòsit de propà que hi ha prop de les cases, que va fer que s'intensificàs l'esforç dels bombers. Per les indagacions que he fet posteriorment tal perill era inexistent. Crec que s'han cremat 2/3 de la finca, per a nosaltres era una alegria tenir el camp en estat salvatge, però ens hem adonat que així no s'hi pot tenir i es fa necessari prendre mesures. S'ha d'agrair l'esforç del voluntaris que arribaren a actuar inclús de forma clandestina.

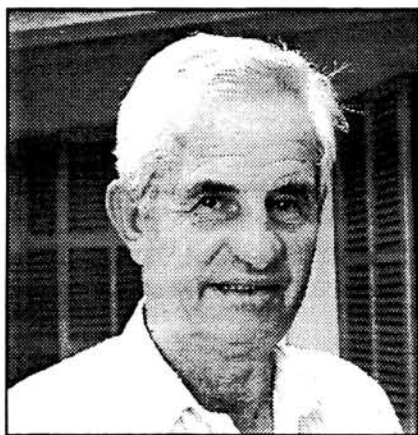
Jaume Coll Servera

De tot d'una no em va preocupar massa però el sogre ja em va dir que si el vent no canviava... i així va ser. Després de dinar ja no em vaig moure de casa i de cada vegada més el fum ens dificultava la respiració. La dona se'n dugué el nins al poble i quan va tornar sols pogué passar fins a Son Terrassa. El foc ens arribà fins a les cases i això que ho havia fet net. Em preocupava que el foc no botàs a la finca del veïnat perquè hi havia molta brutor. Na Maria donà avis però no va comparèixer ningú. Controlàrem el foc un parell de voluntaris i jo amb les mangueres. Mal no me n'ha fet massa... sobretot mala vista. De tot això et queda un gran sentit d'impotència.

Joan Gomila Llaneras

De les ametlles no se'n pot aprofitar ni una, tot són secalls, no ha quedat cap dels arbres que havia sembrat fa tres anys, inclús em va arribar a cremar una biga de la caseta. El matí ja no em va agradar la cosa i ja no vaig fer la sesta tranquil. Quan vaig arribar al Pinet vaig tenir la idea de pegar un contrafoc, però em vaig trobar molt tot sol i no em vaig voler arriscar. A ca nostra hi va arribar de cul enrere i un parell d'homes amb branques l'haguessin apagat. La gent que pega aquests focs sap triar molt bé el dia, i si es vol aturar no queda altra remei que fer contrafocs als llocs convenients.

Pere Pascual Galmés

Ara fa dos anys ens va comparèixer de dins Aubarca i aquest pic de dins Son Puça. Bona part del que ara s'ha cremat ja havia pres fa quatre anys, però mai del món m'hagués imaginat que es poguessin cremar el rotlos que s'han cremat ara, sobretot la part de l'olivar, les mateixes espines encenien d'una olivera a l'altra. De vespre pareixia que s'havia cremat molt més. Dels 14.000 arbres sembrats enguany molts s'han salvat, sols s'han cremat la part del pins campaners. Llaurant amb el tractor varem poder salvar l'alternadora. el bestiar si no queda estret es sap defensar molt bé, no crec que hagi tingut cap baixa.

Fira de setembre. Artà 1994

Programa d'actes

Divendres 9

20:30 Inauguració de l'exposició de gravats a càrrec de Valeria Stefané-Klausmann a la sala d'exposicions de Na Batlessa.

Dissabte 10

16:15 Futbol Infantil (Torneig Sa Fira): C.E. AVANCE-CAN PICAFORT

18:00 Futbol Cadet: C.E. AVANCE-SAN FRANCISCO ATLETIC

18:30 Al Polisportiu, III CURSA SA FIRA

21:30 A l'amfiteatre de Na Batlessa Els Hermanos Llonovoy representaran l'espectacle d'ombres xineses «Les Kirllian».

Diumenge 11

- A la plaça des Collet, mostra-concurs de cans de bestiar.

- Dins Sa Central, mostra de motos antigues.

- A la plaça del Pes, mostra de cavalls artanencs de trot i de galop.

- A la plaça del Pes (carrer de Ses Parres) V Concurs Ornitològic d'Artà a càrrec de l'Associació Ornitològica d'Artà.

16:30 A Son Catiu, carrera de cavalls, a càrrec del Club Hípic Artanenc.

21:00 A l'amfiteatre de Na Batlessa el Grup Escènic Artanenc representarà «Un dels darrers vespres de carnaval» de Carlo Goldoni.

Biblioteca de «La Caixa»

A finals del mes de juliol, tal com informàrem en la passada edició, es va mantenir una reunió a la Sala amb don Jaume Martorell, director del Centre Cultural de La Caixa. L'entitat intenta cedir les biblioteques dels pobles als

respectius Ajuntaments mitjançant un conveni. L'entitat cediria tot el fons bibliogràfic i el mobiliari i aportaria unes quantitats per sufragar les despeses de trasllat i nova entrada en funcionament. També proposa que els ajuntaments es

facin càrrec del personal dels quals ells n'aportarien les despeses durant dos anys.

La proposta s'està estudiant i en el mes de setembre es mantendran nous contactes

VOS DESITJA BONA FIRA

CITROËN

Miguel Morey Ribot
Agente Oficial

Taller: Avda. Ferrocarril, 5 Exposició: Ciutat, 60
Tel. 83 61 20
07570 - ARTÀ (Mallorca)

Accidents mortals

El passat dia 14 d'agost la mort va sorprendre a la carretera Joana Aina Muntaner Ginard, Flor. Amb el seu marit, en Joan Alzamora Moll, Leu, sen'anaven, com tenien per costum, al restaurant El Cruce, per després acabar la vetlada a Los Melones. Serien devers les 21:30 hores.

A l'altura de l'hipòdrom de Manacor, una avançament d'altres cotxes va fer estrènyer la caravana que circulava per la dreta i això obligà en Joan a fer una frenada forta que li deixà el cotxe enmig de la carretera, dins l'altre carril. La mala sort va fer un que una furgoneta que venia en sentit contrari, agafàs de ple el cotxe, a la part en què viatjava na Joana Aina. El cop degué ser fortíssim i na Joana Aina degué morir instantàniament.

La consternació al poble va ser molta i la manifestació de dol, al seu funeral,

Joana Aina Muntaner Ginard, a.c.s.

multitudinària. Des d'aquestes línies expressam el nostre condol al seus familiars, al seu fill Joan, la seva nora Lita, néts i resta de parents. Al seu espòs, a més, una ràpida recuperació de les ferides patides.

Diumenge dia 28 d'agost, sobre les 07:30 del matí, un cotxe que provenia de Cala Ratjada i anava en direcció a Palma va donar un parell de voltes de campana a la recta de baixada d'Es Pujols i acte seguit es va incendiar. L'impacte va fer que els dos ocupants del cotxe sortissin escopits abans de l'incendi, però els cops varen resultar fatals per a un d'ells, Mercè Morey Serra, resident a Son Ferriol i estiuellant a la Colònia de Sant Pere, que va morir de forma gairebé instantània. L'acompanyant, Luís M. Nadal Truysols, també en va sortir amb ferides i contusions greus i va ser traslladat amb urgència a una clínica de Palma.

Fosser Nou

La Comissió de Govern va estudiar les dues ofertes presentades per cobrir la vacant de fosser i va contractar Jaume Tous Ginard, de 34 anys, com a nou encarregat del cementiri municipal. Es tracta d'una vinculació de caràcter laboral i inicialment de tres mesos. En el present número hi trobareu una entrevista.

Zona 5B

Es van mantenint reunions de treball entre el Gerent, Barbara Mestre, el Conseller d'Agricultura, Pere J. Morey, el Secretari General Tècnic, José Antuña i una representació municipal per tal d'anr perfilant les línies i els projectes d'actuació. A finals d'aquest mes de setembre podria presentar-se públicament el Pla d'Actuació de l'Ordenació Territorial Integrada, però la Conselleria

ha de confirmar les dates. Ja s'ha fet una rservea pressupostària per assegurar unes actuacions dins el 95, la primera de les quals podria consistir en una actuació urbanística en el carrer Ciutat i la plaça del Conqueridor, eix en què concentra el major nombre d'empreses i que seria una primera realitat fàcilment visible, amb la finalitat d'incitar els empresaris perquè s'impliquin en l'actuació.

Embutidos Selectos

Gran Via, 55 Tel. (971) 836294
Fax (971) 835208
07570 ARIÀ-MALLORCA

SOLICITA PERSONAL

Perfil de los candidatos:

- * Jóvenes varones, edad entre 18 a 25 años.
- * Contrato Laboral de «aprendizaje» (mínimo 6 meses).
- * Posibilidad de promoción en la Empresa.
- * Retribución según legislatura vigente para este tipo de contratos.
- * Incorporación inmediata.

INTERESADOS, presentarse personalmente, adjuntando foto de carnet, en la dirección indicada, de lunes a viernes, de 07:00 a 15:00 horas.

Pep Tosar a «Poble Nou»

La popular sèrie «Poble Nou» reprèn les seves emissions amb nous capítols. Els nombrosos telespectadors artanencs que la segueixen puntualment ja es preparen per a la nova tongada i han rebut amb alegria la notícia que ja s'ha començat el rodatge dels nous episodis.

El que potser no saben és que entré els nous personatges que s'incorporen, n'hi ha un d'especial. Es tracta d'un professor de biologia de l'institut on assisteix a classe Júlia. Li diuen Guillem Pons i serà interpretat per l'actor artanenc Pep Tosar.

Podem oferir un altre retall d'actualitat referit a Pep Tosar. Marcos Ordóñez, el prestigiós crític de teatre del diari «Avui» en la recapitulació del que va ser la temporada passada de teatre a Barcelona, repassa al l'edició del 29 d'agost el treball dels trenta actors que més relevància han tengut en la temporada (amb absències notables) i diu el que segueix:

Tosar, Pep. El pitjor: *La noche de Eldorado*. El millor: *Sa història des senyor Sommer*, de Süskind / Massó, a Artenbrut, un treball que s'hauria de reposar aquesta temporada, i on va volar a gran altura, per fi en la seva llengua materna (i paterna), el mallorquí. Un rol tendre i divertidíssim, que va sorprendre els qui el tenien encasellat en personatges feréstecs i ultracríspats.

Bar «Es Monument»

Segons comunica la gerència de l'esmentat local que fins ara s'havia dedicat a atendre els al.lots menors que no podien usar un bar convencional, des d'ara restarà tancat a tal activitat.

Continuarà obert al públic però l'ús que tindrà serà per dedicar-lo a saló per a batejos, comunions, bodes i altres actes socials, igualment en el local del soterrani.

Aquesta aigua que ara no s'aprofita no es pot deixar perdre

Aigua de la depuradora.- La sequera, que ha eixugat tants i tants de pous i sinies, també ha afectat els que estaven prop d'Es Millac. Per aquest motiu algunes finques de la zona han aprofitat l'aigua depurada que ara es vessa al torrent. Això ha estat una font de conflictes, perquè els de més prop hi tenien més accés.

La regulació d'aquest cabal que ara s'ha revelat tan útil podria fer-se fixa i per això s'ha començat la tramitació per constituir una Comunitat de Regants que permetria sol.licitar a la Junta d'Aigües la concessió del cabal depurat. Per això totes les finques veïnades del torrent han estat convidades a formar part de la Comunitat i en aquest primers dies de setembre es reuniran les respostes rebudes per seguir la tramitació.

Artà per Rwanda

Aquest estiu passat, distintes iniciatives han possibilitat una ajuda per Rwanda.

Durant les festes de Sant Salvador, fou idea d'un grup de joves muntar una taula per recordar el deure de la solidaritat al cor mateix de les festes. Durant tres vespre es varen recollir 319.000 que es varen canalitzar per mitjà de «Médicos del mundo» La primera quinzena d'agost a la Parròquia d'Artà es varen reunir 292.000 pts i 96.000 a la parròquia de la Colònia. Es varen canalitzar per Càritas.

Això sense contar les distintes iniciatives privades que aprofitaren els contes oberts

en les caixes i els bancs per fer una aportació econòmica per Rwanda.

Error de paginació

En el número passat férem, involuntàriament, un error en la paginació general. Si el lector vol fer la correcció a llapis, ha d'anar a la pàgina 10 del número 502 i modificar el 518 que ha de ser 522 Demanam disculpes per l'errada, que hem neutralitzat en aquest número.

CARPINTERIA SANCHO

**MUEBLES DE COCINA Y BAÑO
DOBLE ACRISTALAMIENTO HERMETICO**

C/. Ciutat, 63 - 07570 - ARTÀ
Tel. 83 55 83

DE TOT EN TEIXITS LLEVANT

(Balín)

(Clàssics - Novetats - Importació)

Plaça Barcelona, 2

Tel. 457078

(Davant l'Estadi Lluís Sitjar. Bus nº 8).

ATENCIÓ ESPECIAL ALS ARTANENCS

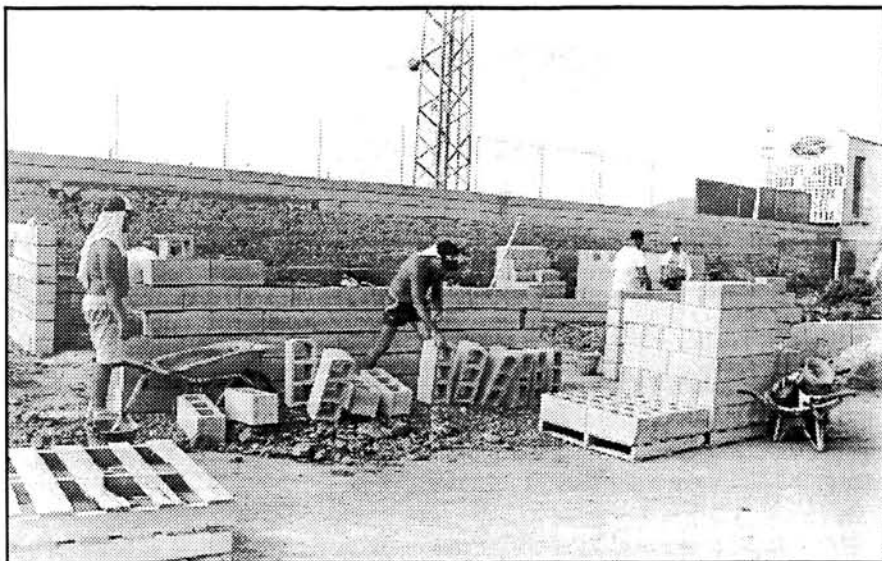
**Recolliu la tarja acreditativa al
carrer Terrassa, 12 d'Artà.**

Obres a Ses Pesqueres

Les obres de remodelació dels vestidors de Ses Pesqueres i de construcció d'uns de nous varen ser adjudicades a l'empresa Germans Jaume Orell, C. B. en el mes de juliol. En aquell mateix mes començaren les obres que s'han interrompudes per les vacances i que ja s'hauran repeses en el moment de sortir aquesta edició.

El pressupost d'adjudicació és de 9.146.489 pts i el termini d'execució, de quatre mesos.

Els nous vestidors, al costat dels actuals

LLISTA DE NOCES

ELECTRODOMÈSTICS

JUGUETERIA

Comercial Sansaloni

OBJECTES REGAL

C/ RECTA, 2 TEL. 83 62 93 - ARTÀ

Electrodomesticos

CASA FUNDADA EN
1954

Casa Botella, s.l.

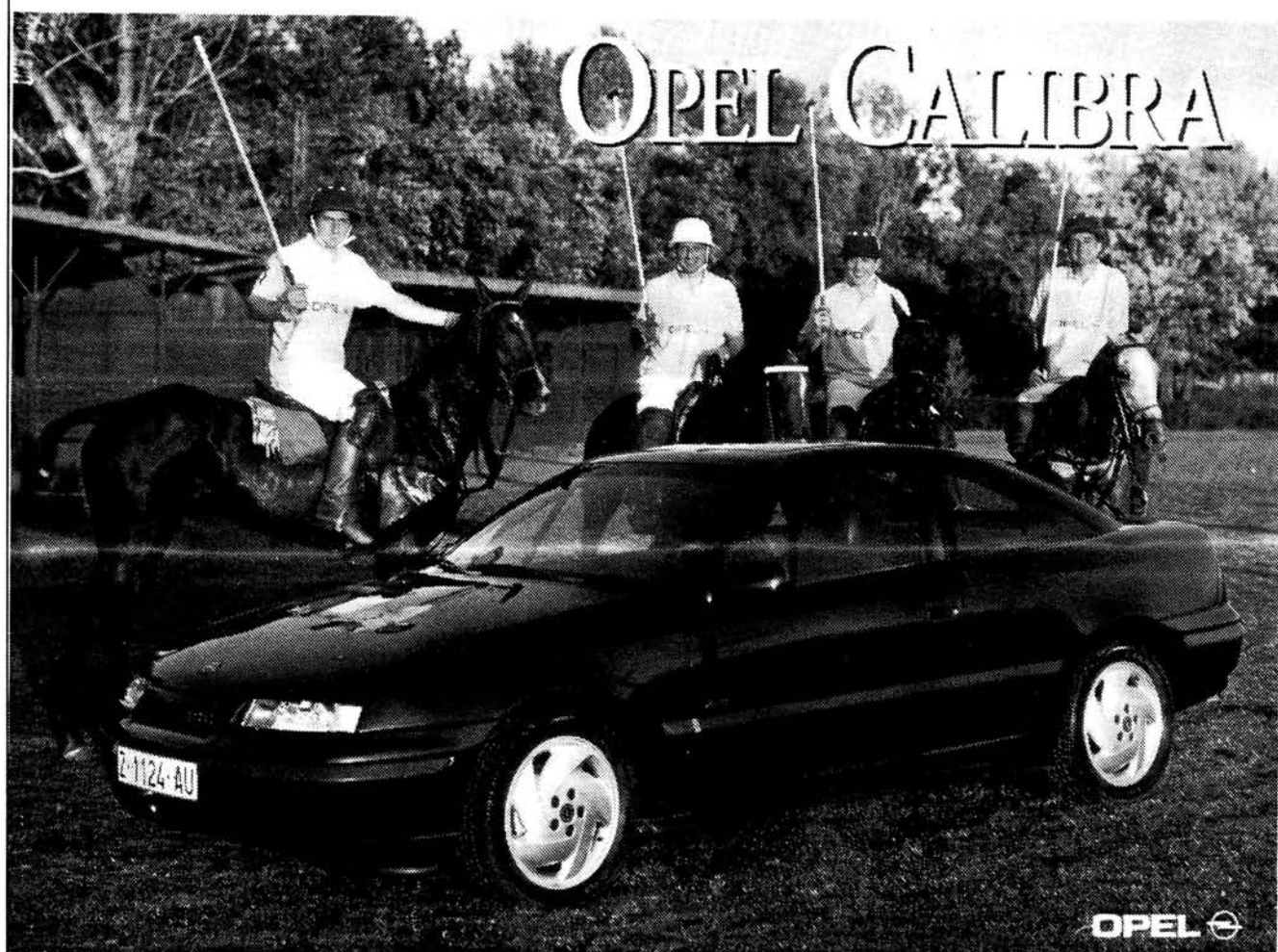
C/. Batlessa, 25 - 07570 - ARTA (Mallorca)
Tels. 83 62 54

GRAN EXPOSICION:

Sony - Siemens - Braun - Miele - AEG
Zanussi - Philips - W. Westinghouse
Thomson Moulinex - Teka
Corberó - Fagor

- * Gran oferta en colchones
- * 10% descuento en muebles y en todos los artículos.
- * Planchas a vapor 2.850 pts.
- * T.V. SABA 14" M.D. 28.990 pts.
- * Lavadoras automáticas 36.500 pts.
- * Frigoríficos 2 p. 330 l. 48.000 pts.

VOS ESPERAM A TOTS EL DIA DE LA FIRA

**AUTOS MORA, C.B.
SERVEI OFICIAL OPEL-GM**

Avinguda Costa i Llobera, 55. Artà. Tel. 83 53 16

**VOS CONVIDA A VEURE L'EXPOSICIÓ QUE
TENDRÀ OBERTA AL RECINTE FERIA'**

DIA DE LA FIRA/94

Aubarca

Un cert malestar es nota en relació a la negativa absoluta que la propietat d'Aubarca ha establert per deixar passar excursionistes pel camí que condueix a les platges. No deixen passar i fins i tot hi ha queixes que el vigilant impedeix el pas escopeta en mà. Fins i tot hi ha rumors que uns nins varen ser espantats a base de trons a l'aire.

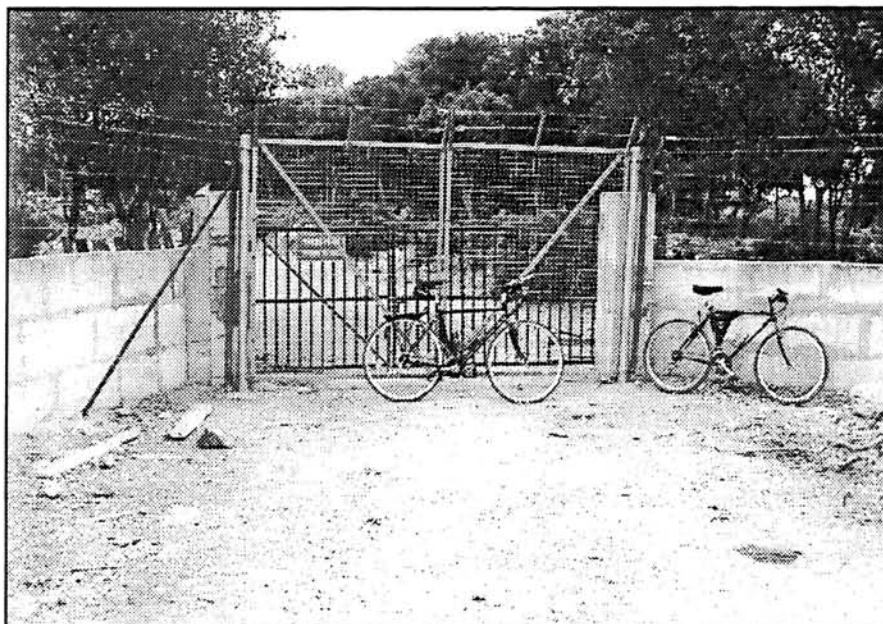
I més rumors. Poc temps després que Aubarca fos comprada per l'actual propietari es va dir que hi feien unes obres d'explanació, a dalt del pla de Ses Bitles, del que semblava que seria una pista d'aterratge. Se'ls va aturar aquelles obres, perquè les feien sense l'oportuna llicència.

Segons la propietat es tractava de fer un sembradís de blat per a les perdius. Les obres no es varen reprendre. Estranyava la finalitat, però sobretot el lloc elegit, tenint en compte que la finca té altres sementers ja fets i més idonis. Des de Ses Osques, camí de la Talaia Moreia, cridava l'atenció veure que l'explanació resultava ben rectilínia i ben enfilada cap al coll més baix de la muntanya.

Més tard es donaren les notícies que asseguraven que la finca es convertiria en un vedat de caça major i que s'hi introduiria una colònia de muflons. La Conselleria ho negava en principi, però després va resultar que, efectivament, hi havia una petició formal. Reproduïm un fragment al respecte, publicat a «L'Ecologista», òrgan informatiu del GOB, en la seva edició d'aquest estiu:

«El francolí (*Francolinus francolinus*) i el mufró o mufló (*Ovis musimon*) podrien ser introduïts pròximament a Mallorca si prosperen els projectes que en aquests moments contempla amb bons ulls la Conselleria d'Agricultura. (...)

El mufló, per la seva banda, és un gran herbívor originari de la regió mediterrània del continent europeu, des d'on va ser

Barreres tancades d'Aubarca (Foto de Pere Riutort)

introduït, durant el Neolític, a les illes de Còrsega, Sardenya i Xipre; sobrevisqué únicament en aquestes tres illes, i al llarg del segle XX ha estat introduït com a peça de caça major a diferents indrets d'Europa i també a les Canàries, Nova Zelanda, etc. El projecte de la seva introducció a Mallorca sembla estar directament relacionat amb la sol·licitud, per part del propietari de la finca artanenca d'Aubarca, de la creació d'un vedat de caça major. Els efectes que aquesta introducció podria tenir sobre la ja pobra vegetació de la zona són molt preocupants, com han advertit alguns experts en botànica de la Universitat de les Illes Balears.

Els plans d'introducció d'aquestes espècies a Mallorca responen a motius estrictament cinegètics, i no hi ha cap argument conservacionista que els avali. Per això el GOB s'hi ha mostrat molt crític, considerant aquest tipus d'iniciativa inacceptable en el marc d'una gestió racional de la nostra Natura autòctona.»

Els darrers rumors, però, parlen que la iniciativa no hauria tengut tanta acceptació i que la propietat actual estigui més per vendre la finca ja que veu difícil d'aconseguir aquests objectius. Sembla que una experiència semblant a una zona de Catalunya ha donat uns resultats desastrosos per al medi que acollia la colònia de muflons.

ESTÀ A LA VENDA UN APARTAMENT A CANYAMEL

INFORMES AL TELÈFON 83 67 10

CONSULTORI MÈDIC

Clínic Artà

MEDICINA GENERAL

REUMATOLOGIA

CIRURGIA

DIETÈTICA

REVISIONS MÈDIQUES GENERALS (cheques)

GINECOLOGIA

PEDIATRIA

CERTIFICATS carnets d'armes
i de conduir

c/ Clutat, 39 - tel. 83 62 37
07570 - Artà

«Previmet»

Des del 1 de setembre està en marxa el pla PREVIMET MEDITERRANEO 94. Es tracta d'un Pla elaborat entre l'Institut Nacional de Meteorologia i la Direcció General de Protecció Civil amb la finalitat d'anticipar una informació meteorològica que permeti l'adopció de mesures de prevenció o protecció davant possibles emergències originades per pluges intenses.

Les situacions de risc potencial es defineixen de la següent manera:

Alerta M: Són probables precipitacions d'intensitat moderada i de caràcter generalitzat i persistents.

Alerta L: Són probables precipitacions d'intensitat forta o molt forta de caràcter aïllat i ocasional.

Alerta G: Són probables precipitacions fortes o molt fortes de caràcter generalitzat i persistents.

En les situacions L i G (qualificades de situacions d'alarma) podrien assolir-se, tot i que normalment de forma aïllada, intensitats de caràcter torrencial. Són més probables, aquestes darreres, en situacions del tipus G.

A nivell municipal l'Ajuntament d'Artà ha activat el pla de prevenció que ja s'assajà l'any passat, amb alguns retocs producte de l'experiència. Sempre s'estarà informat sobre la situació meteorològica. En cas de situació d'alarma, activarà les mesures preventives, mitjançant l'avis a les zones de perill, revisió del sistema de comunicacions i de l'equipament específic del Nissan de la Policia Municipal.

Sembla preocupar la durada i intensitat de la calor de l'estiu. L'aigua de la mar, que actua de regulador tèrmic, està entre dos i tres graus de temperatura més alta que altres anys i això implica un factor de risc per a la formació de les anomenades gotes fredes. Que es donin les condicions per a aquestes situacions d'alarma no vol dir que, inevitablement, s'arribin a produir, però el percentatge de possibilitats s'incrementa.

millor

BAL - 090 Telefax 586470
Telex 69565 VGOR E

Calle Binicanel·la, 12 Carretera Cala Agulla, 19
Tels.: (971) 585515 - 585552 Tels.: (971) 584300 - 584017
CALA MILLOR CALA RATJADA

«Anem a cercar esclatasangs a la Cerdanya.»

Salidas. 24 sep - 01 oct - 08 oct - 15 oct - 22 oct - 29 oct - 12 nov y 19 nov..... 41.900 pts.

Precio incluye: avión, hotel pensión completa, almuerzos en restaurantes, bebida en las comidas, autocar para las excursiones, guía especialista durante el viaje y programa de animación por las noches.

ZARAGOZA, BURGOS, CANTABRIA.
del 02 al 06 oct. 39.900 pts. (programa «TODO INCLUIDO», pidanos información detallada).

PUENTE DEL PILAR
LISBOA. Del 08 al 12 oct. _____ 57.900 pts.
VALL D'ARAN, LOURDES,
ANDORRA. Del 08 al 12 oct. _____ 39.500 pts.
MADRID. Del 07 al 12 oct. _____ 45.500 pts.
GALICIA. Fiestas del marisco. Del 08
al 12 oct. _____ 53.500 pts.
PARIS. Futurscope y Eurodisney. Del
13 al 18 oct. _____ 66.900 pts.

CANARIAS. Desde 41.100 pts.
Incluye avión, traslados, hotel ***, desayunos, seguro

JOYERIA

VIKY
RELOJERIA - PLATERIA

Fabricación Propia

Carrer de Ciutat, 16
Teléfono 56 22 63
ARTA (Mallorca)

Cada any el mateix, basta ja!

Cada any el mateix, basta ja!. Són les paraules que més sonen dins el poble d'Artà. Durant els dies 10 i 11 del passat mes d'agost un incendi forestal va arrasar i destruir la part nord del terme municipal d'Artà.

La qüestió és que el foc va cremar tot el que va voler, per què?

Perquè els senyors que donen les ordres als bombers, haurien de saber que quan s'espera el foc en un camí asfaltat, tot i que banyin tota la zona, el foc els passarà per damunt i la muntanya seguirà cremant.

En aquest incendi els va passar així, per damunt dos camins asfaltats i un altre que semblava no hi estava, amb un tallafoc fet per membres d'una brigada forestal. Es sabia del fort vent que feia, del càrritx, de les espines i de la brutor d'anteriors incendis que no s'ha havia llevat no sèper què. Ja diuen que l'home es l'únic animal que ensopega dues vegades amb la mateixa pedra.

Hi ha brigades forestals que fan feina tot l'any dins les muntanyes. Què fan? Sembren pins, alzines, els posen dins «caeres» perquè el bestiar no els faci mal bé. Fan les muntanyes netes, fan tallafocs, etc. ¿Per què tota aquesta feina i gastar tant diners si després, amb tots els efectius que hi va haver en aquest incendi, no el varen poder aturar?

Algunes de les preguntes que més es fan en aquest poble, considerat com l'ovella negra de Mallorca, després d'aquest incendi són:

1.- Què va passar? No, no ho sé. El foc va cremar tot el que va voler.

2.- Falta de mitjans? No, no ho crec.

3.- Falta de coordinació? És possible.

4.- Falta de voluntaris? No, no ho crec,

al revés. Es cansaren de fer feina per no res, perquè va faltar la col·laboració d'un personal que esperava les ordres d'un altre personal que al mateix temps esperava les ordres d'un altre personal, que al final sempre deia que no. Si es pensen que el foc s'atura des d'una central de comunicacions van ben errats. El foc s'atura a la muntanya i en els moments en què el foc es torna dèbil per causes naturals com poden ser: la falta de menjar a causa d'un lloc net a la muntanya, cosa estranya però possible o perquè el vent li bufa en contra, etc. S'han d'aprofitar aquells moments per fer el que s'ha de fer, **APAGAR-LO.**

4.- Falta de ganes d'aturar-lo? No, no ho crec.

5.- Falta de ganes per part del poble d'Artà? No, no ho crec de cap de les maneres.

6.- El foc de vespre també crema i per sort o per desgràcia es quan va més fluix. De vespre no es poden fer aquestes grans tirades de línies (mànegues), els serveis aeris no poden fer res, però a les muntanyes d'Artà s'havien gastat molt diners en fer i mantenir bastants de camins, i pels camins (no tots) tant de nit com de dia hi poden passar camions.

7.- El servei aeris fan una feina immillorable, però si des de terra no se'ls ajuda un poc, el foc no s'atura.

Ara, el que tampoc té perdó de Déu ha estat, si n'hi hagut algú o alguns, son aquests «malalts mentals» que va prendre el foc, perquè en tot l'estiu no hi havia hagut cap dia que fes vent de ponent, i de cop i volta, en el dia apropiat i en el lloc apropiat no es pren foc d'una manera natural.

El que no s'ha de fer per part del Conseller d'Agricultura i per part d'altres càrrecs públics és xerrar en general. A Artà hi ha molt més foravilers que els que poden haver provocat aquest incendi. Els altres foravilers, els que no peguen foc, que són la immensa majoria, estan indignats amb els comentaris que va fer aquest Conseller, acusant tots els foravilers. Pensi, senyor, que aquets foravilers són els que han subministrat la majoria de mitjans (en el moment) per a l'extinció de l'incendi, han informat els cap de bombers de l'estat dels camins, i són els que han sofrit les cremades de les seves terres i conrons, etc, i tornen a ser ells, que han sofrit les destrosses fetes pels mitjans d'extinció tant terrestres com aeris, etc. ¿Què han demanat indemnitzacions per aquests mals fets pels mateixos serveis d'extinció? No, a més no les volen. Però, per favor, no segueixi provocant els pagesos artanencs. Que hi ha un culpable o culpables, agafin-los d'una vegada i deixin de provocar els altres foravilers. Senyor, quan ETA fa un atemptat, a qui ataca el Govern central?

1.- La població basca.

2.- Els terroristes.

No faci vostè el contrari. Pensi un poc abans de xerrar tant de la cultura del foc dels pagesos artanencs, que per això ocupa un lloc públic.

Això és una opinió d'un voluntari que es va cansar de veure com les muntanyes del seu poble es cremaven sense que ningú no hi pogués fer res.

R.C.G.

POMPAS FUNEBRES ARTANENSES

Plaça Orient, 6 - Capdepera

Para avisos y preavisos:
tels. 56 30 96 y 56 39 34

NOCTURNOS Y FESTIVOS

ES DONEN CLASSES D'INFORMÀTICA

Informació: c/ 31 de març, 25-2n. - Artà
Tel. 83 54 09

TORRES

FOTOGRAFIA
VIDEO

C/ Ciutat, 2 ■ ☎ 83 60 88
07570 ARTA

SA FIRA dia 11 de setembre

FOTOGRAFIA: Trípodes, càmares, bosses de fotografia, filtres, rodets, flaixos, portarretrats...

RELLOTGES:

CASIO

CITIZEN

FESTINA

CARRILLONS EN OFERTA, GRAN EXPOSICIÓ

JOIERIA: exposició especial de joies esmaltades.
Plata, Murano, esmalts, bijuteria, perles.

10% dte. en tots els productes

T'ESPERAM

CENTRE FUJI

REVELAT URGENT

QUALITAT GARANTITZADA

1

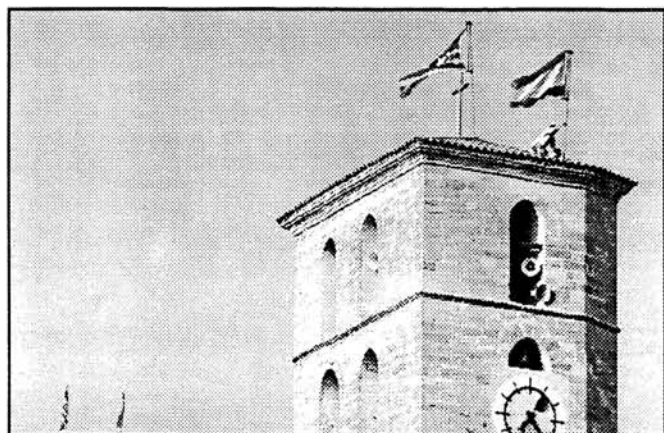
HORA

Festes de Sant Salvador 1994: rècord d'assistència

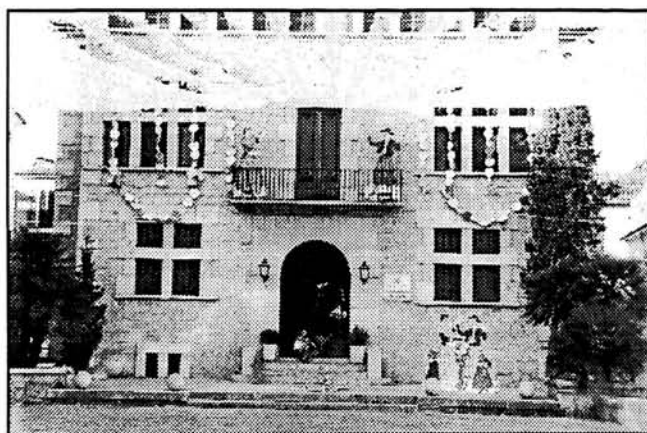
Què hem d'anar a dir de les festes de Sant Salvador si deu resultar que tothom ja ho sap? Ningú no discuteix que l'assistència enguany va superar tots els rècords i va fer que a certs actes, com la verbena del dia de Sant Salvador, hi hagués autèntiques dificultats per moure's-hi.

Per això hem optat pel testimoni gràfic que us oferim en aquestes dues pàgines.

Molts d'anys a tots, i que l'any que ve surtin tan lluïdes com enguany.

Posada de banderes. Acte tradicional d'inici de festes.

La Plaça de l'Ajuntament just abans del correfoc.

Noves incorporacions a la Banda de Música.

No poden faltar els xeremiers...

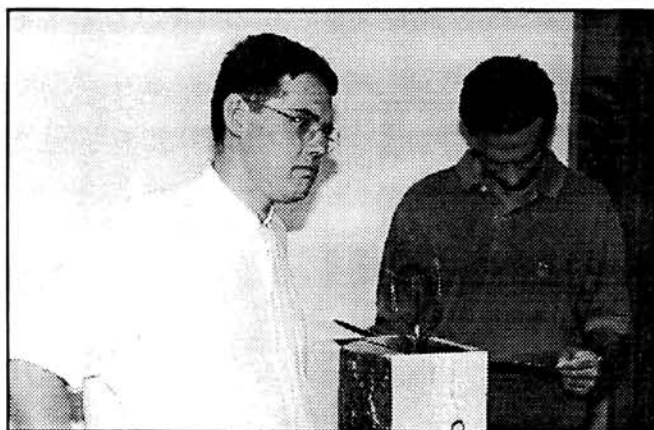
... ni els capgrossos!

Festa infantil a la plaça de l'Ajuntament.

Orquestres i animació a les verbenes, concorregudíssimes.
(Foto :A. Fuster)

Jaume Falconer a la seva exposició: Blau.

Moment culminant a les cucanyes del Bar Can Joan.

Exitosa Tasta de Vins.

DESPATX CENTRAL

P. de S'aigua, 7
07570 - Artà - tel. 83 52 32

SUCURSALS

ARTÀ

c/ Ciutat, 51
tel. 83 56 18

CALA RAJADA

c/ Leonor Servera, 91
tel. 81 82 34

c/ Nuredduna, 24
CANYAMEL (Capdepera)
tel. 83 56 18

c/ Cala Agulla , s/n
CALA RAJADA
tel. 56 40 67

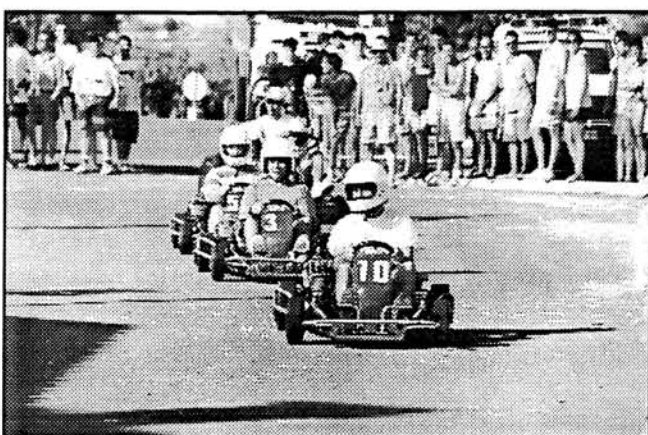
Eucaristia a la Parròquia.

L'Eucaristia a Sant Salvador.

Paella casolana al carrer

Espectaculars carreres de karts a Na Coixa.

Mantengueren l'ordre. (Foto: A. Fuster)

Antoni Navarro Fuster

Antoni Navarro Fuster torna a ser notícia. A partir d'aquest mes de setembre tindrà un programa de cuina a Canal 37 Televisió. El programa tractarà principalment la cuina mallorquina i s'emetrà tres pics per setmana. També dir que ha estat seleccionat des de Madrid per representar les Illes Balears al Campionat d'Espanya de cuina regional que possiblement es celebri dins el gener del 95. Per finalitzar cal destacar que el restaurant «Café Barcelona» que va obrir a Miami ha estat guardonat amb el premi al millor restaurant espanyol a Miami sols tres mesos després de la seva apertura i té expectatives d'obrir-ne un altre o bé treballar a un restaurant francès qualificat amb tres estrelles a la guia Michelin. Des d'aquestes línies la nostra més sincera enhorabona per en Toni, tot un exemple del que és fer feina i ben feta.

Pere Pujol i el P. Llinàs

En el transcurs de les festes de Sant Salvador va esser inaugurat un bust del P. Antoni Llinàs del qual ne's autor el nostre escultor en Pere Pujol. Dita obra feta a bronze resta col·locada a l'atri del santuari al peu de la qual resa la inscripció que podeu veure a la foto juntament amb l'autor.

Fites a Ca'n Rai

Durant bona part d'aquest estiu, s'han organitzat unes tertúlies a Ca'n Rai amb el nom de Fites a Ca'n Rai. Dites fites, que encara no han finalitzat, comencaren el dia 29 de juliol. Els 12 i 26 d'agost tingueren lloc la segona i la tercera Fita. El 9 de setembre proper, hi haurà la quarta fita.

Festa de sa Plaça de S'Aigua. Estiu a la fresca.

Quan un petit grup de veïnats, gent de barri, es proposen unes activitats com les que protagonitzaren la passada nit del 25 d'agost a la placeta de S'Aigua, tots nosaltres, els que ens sentim artanencs de debò, ens hauriem d'enlairar en un amor més ample i més ric dins el conjunt de sentiments que ens facin destriar més enllà de la vida individual i sentir-nos poble de veritat per una nit. I és que fer poble ha d'implicar una fidel harmonia, una bona comunicació i la convivència plena d'una comunitat que es vol sentir unida.

Això és el que va passar la nit del 25 d'agost. Els veïnats de la plaça de S'Aigua oferiren una vetlada esplèndida amb un espectacle agradós, delectable i molt familiar a tots els concurrents, que foren uns cinc-cents, que volgueren participar de la festa.

I comença la festa! En Joan Gili, Peu, fou l'encarregat de presentar les actuacions i distints actors dels actes que es desenvoluparen a la plaça, cosa que féu d'una manera molt natural i excel·lent.

Na Maria Genovard i na Teresa Fuster, cantaren «**Melodías de Arrabal**» acompanyades al piano per Miquel Mestre. Maria Jesús Martínez amb llaüt i na Maria Genovard amb guitarra tocaren «**Mazurca**». Cati Massanet i Biel Carrió, interpretaren dos temes de Lluís Llac: «**Els meus ulls aquí**» i «**Que tinguem sort**». Na Maria Mestre i na Maria Genovard cantaren «**La Caravana**» acompanyades del piano per Miquel Mestre. Francisco Martínez i Miquel Mestre, interpretaren dos temes començant amb «**Chovi**» i acabant amb un poema amb lletra i música del mateix Miquel Mestre sobre el foc de les nostres muntanyes.

Esperança Morey, des Colmado, va presentar el monòleg «**La Solterona**», interpretació d'aire humorístic on la gent s'esbutzava de riure. Na Joana Ginard, Violina, li aguantava el quadre de Sant Antoni de Pàdua. Va ser un «show».

Després, un grup compost pels veïnats: Glòria Llodrà, Lluís Canet, Margalida Canet, Rosa Llodrà, Tomeu Ginard i Balbina Fca. Gil, interpretaren «**Oda a l'Alegria**» de Beethoven i «**Samba Lele**» del Folklore Brasileiro. El fet més original d'aquesta actuació fou la seva presentació davant el públic amb la melodia «**Plaça de S'Aigua**».

L'amo en Toni Picó ens oferí, «**Un Rosariet de Gloses**».

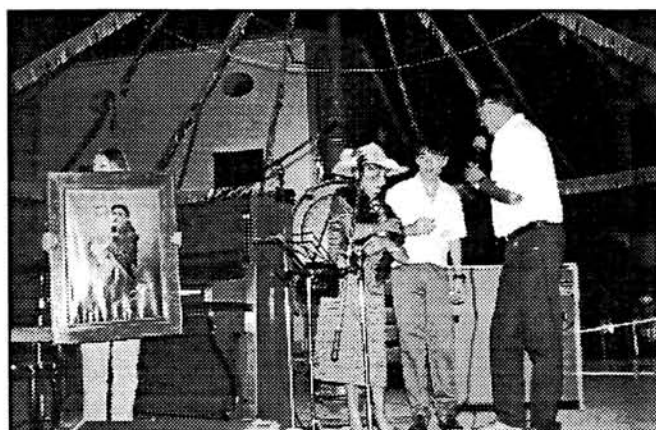
A continuació el grup compost per Teresa Fuster, Francisca Ginard, Maria Jesús Martínez, Margalida Gomila, Maria Genovard, Joan Alzamora, Joan Fuster i Francisco Martínez, interpretaren quatre Havaneres.

I per acabar, na Maria Genovard acompanyà amb castanyetes un «**Corrido Mejicano**», actuació que dedicà al seu germà Jeroni, Franciscà de la T.O.R. a Mèxic.

Finalment els organitzadors convidaren tots els assistents a cantar en devoció l'himne a la Mare de Déu de Sant Salvador, «**Vós sou nostra Llum primera**».

Després de tot això, els concurrents foren convidats a menjar coca fins que en volgueren i a ballar damunt la plaça en una extraordinària verbena que fou del gust de tothom.

L'efemèride fou un èxit i ja es pensa a preparar la de l'any que ve. Si Déu i la Verge de Sant Salvador ens donen salut, segur que hi tornarem tots els qui hi érem i els qui no hi pogueren esser. Salut i Molts d'anys!

Qüíromassa'tge terapèutic-deportiu

Per afeccions de:

- *Disfuncions musculars i vertebrals*
- *Alteracions circulatòries*
- *Edemas i traumatismes*
- *Estrenyiment i aerofagias*
- *Artritis i artrosis*
- *Lumbalgias i ciàticas*
- *Neuralgias i insomni*
- *Stress, etc.*

Jaume Tous Ginard, nou fosser.

Des del 8 d'agost tenim fosser nou al nostre cementiri. Es veu que les gestions amb el que ens havien enviat de Capdepera no tengueren èxit i es va convocar la plaça i ha recaigut en Jaume Tous Ginard, àlies Pinet per part de pare i Cremat per part de mare.

En Jaume va néixer a França a un poblet anomenat Bertangles, província de Somme que dista uns 10 k de la frontera amb Bèlgica. Segons ens ha contat els seus pares emigraren a França durant la guerra civil, com molts altres que no combregaven amb el mando nacional. El seu pare era capatà a una vaqueria, però l'any 1967 tornaren a Palma on hi estaren dos anys, després vengueren a Artà.

Bellpuig.- Jaume, com t'has decidit per presentar-te per fosser.

Jaume Tous Ginard.- (Ell prefereix que l'anomeni Jacques, nom que li fou posat a la pila a França). Doncs ja feia més d'un any que la idea em rondava pel cap. I ara m'ha sortit l'ocasió i l'he aprofitada. El meu ofici era de picapedrer, però només tenia feina a temporades i jo cercava una feina estable.

B.- I no has trobat oposició per part de la teva família?

JTG.- Bé, per part de la meua dona un poquet, però les filles encara són joventes, una té 12 anys i l'altra 7, i encara no em fan oposició.

B.- El fosser passat ens deia que es necessiten dues condicions molt especials per fer aquesta feina: No tenir por ni manies; que hi dius tu?

JTG.- Mira, jo o som especial o tenc ben vençudes aquestes condicions, ni tenc por ni manies, per tant, crec que podré fer aquesta feina sense cap mena de dubte.

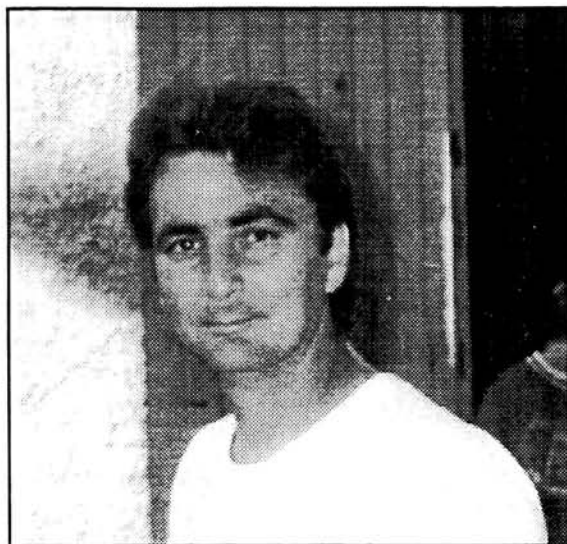
B.- Quins estudis tens, i oficis has

desenvolupat?

JTG.- Quan venguérem de França, jo encara era petit i vaig estudiar els primaris a Palma, després venguérem a Artà i encara vaig anar amb el mestre Joan Picó a les Escoles. Jo som un poc «manitas», ja que sé un poc d'electricista, un poc de fontaneria i com ja t'he dit abans he fet de picapedrer. Sé bastant bé el francès i un poc d'alemany, idiomes que avui es necessiten per qualsevol feina i crec que tot això em pot servir per l'exercici de fosser.

B.- Amb quines condicions has agafat aquesta feina?

JTG.- Des del 8 d'aquest mes d'agost estic en nòmina a l'Ajuntament. No és massa gros el sou que tenc a cobrar. El meu jornal és de sis hores diàries, però sempre en surten d'extres. De moment, tots els matins estaré fent feina al cementiri. Ten en compte que fa dos mesos que en Joan Violí es va jubilar i tot està un poc abandonat. Però a poc a poc ho posaré en ordre i al dia, ara estic agranant les tombes perquè estan plenes de fullaca dels xiprers. He demanat ajudes a l'Ajuntament, i ja n'he rebudes algunes, altres esper que també a poc a poc els aniní rebent.

En Jacques, va néixer el 31 de desembre del 56, té per tant 38 anys. Amb un poc de sort, crec que ens pot enterrar a quasi tots els qui sobretot hem sobrepassat els cinquanta. Li férem aquesta entrevista al mateix cementiri fa molts pocs dies, a finals d'agost. Crec que estam d'enhorabona i l'Ajuntament haurà encertat amb aquesta adquisició professional de fosser. Un home senzill, fener i amb ganes de complir amb la seva obligació. Déu li doni salut i feina per a molts anys. El seu domicili és al carrer Sorteta nº 15, «allà és ca nostra i ca vostra per tot el que necessiteu», són les seves paraules que em va dir quan ens diguérem adéu.

G. Bisqueria

Campanya de
Normalització Lingüística

Comercial
ARTA

EN ARTA:
Carrer de Ciutat, 26 - Tel. 83 61 48

EN MANACOR:
Polígono Industrial
C/. Menestrals, 11 - Tel. 55 58 11

Massey - Ferguson. Tractores	
CONDOR	Motocultores y Motobombas
BATLLE	Empacadoras • Rotoempacadoras y Sistemas deiego
ZAZURCA	Equipos preparación Tierra y Siembra
AGUDO	Cubas de vacío
MONDIAL Y OPEM	Motosierras
GAVARA	Pulverizadores
GASPARDO	Barras de Corte
JUSCAFRESA	Remolques
BLANC	Peladoras de Almendras
BRUN	Abonadoras

MASSEY-FERGUSON

condor

BATLLE

Antoni Gelabert, vinater artesà

«El vi de la Colònia té una personalitat molt acusada. Si pogués hi compraria unes quarterades de vinya»

Jaume Morey.- La novetat de la tasta de vins celebrada en el transcurs de les festes de Sant Salvador va ser la presència, entre les mostres presentades, de vins procedents de bodegues particulars. Es tracta d'aficionats que tenen la pròpia vinya amb ceps seleccionats i que veremen i elaboren el seu propi vi. La qualitat d'aquests vins va sorprendre els participants a la tasta i si al principi les preferències en el tast eren de vins de prestigi reconegut, al final la gent va anar descobrint aquelles altres «no marques» i els comentaris elogiosos se succeïren.

Això ens va fer pensar que seria interessant oferir als lectors com funcionen aquestes bodegues, que oficialment no ho són, i a través de Joan Sureda Amorós, que té una vinya a Salma de la qual obté un vi artesà que també va presentar a la tasta, anàrem a Manacor, a visitar Antoni Gelabert, «el nostre mestre», en paraules de Josep Cortès, de Sant Llorenç, un altre d'aquests vinaters aficionats que també ens hi acompanyà.

Antoni Gelabert ens va mostrar les seves modestes instal·lacions i ens va parlar de com feia el vi. Usant paraules modernes, quedàrem al·lucinats. Beure vi pot ser qualque cosa més, molt distinta, a ingerir vi. Pot ser un art. Convé afegir, ara, que parlem sobretot de mesura, de racionalitat. En un moment determinat li demanàrem, a Antoni Gelabert, si mai no s'havia engatat bevent vi i la seva resposta va ser rotunda: «Mai. Només passes gust de beure vi quan estàs clar. Passar d'aquí ja és una altra cosa que no té res a veure. Jo, per espessar-me la set, bec aigua». Després ho podem observar, sense que ho hagi de dir, perquè ens va preparar un tast de tres vins seus. Ens posà tres copes a cada un, que omplí fins a la meitat, i els tastàrem poc a poc. Qui menys en va beure va ser, precisament, ell.

La visita va tenir, per tant, dos vessants. Un de coneixença d'aquest art de cultivar raïm per elaborar-ne vi, i una altra del ritual i particularitats del vi com a beguda per a

Joan Sureda, Antoni Gelabert i Josep Cortès a les bodegues d'A. Gelabert.

paladars escollits i mentalitats serenes que no confonen vi amb alcohol. De tot això en parlem a continuació.

«Gràcies a ahir [per dia 1 d'agost, dia en què a Manacor va ploure 25 l/m²] la collita d'enguany pot resultar bona; però vaig estar una hora sense alenar perquè va començar amb una calabruixada». Una calabruixada de mitja hora, una ploguda fora de temps, o manca de pluja, pot arruïnar tot un any. Que l'esperada pluja, en any de sequera, es presenti a poques setmanes de la verema, explica aquest no alenar del cultivador per la sort de la seva vinya, dels seus raïms, del seu vi. «Pens que serà una bona anyada, que l'aigua d'ahir va salvar l'esplet, sobretot dels negres...» és Antoni Gelabert, que ens ho comenta tot just començam a entrar en matèria. Som a la saleta que té preparada per a la degustació, adornada amb botelles de la seva pròpia elaboració, amb botelles (buides) de grans vins que s'hi han begut, entre diplomes i trofeus, premis a la qualitat dels seus vins. Un poema de Joan

Manresa acaba així «Per als germans Gelabert la vinya és un llit d'amor». Antoni Gelabert es confessa: «jo som un loco enamorat del vi»

I el vi és la seva afició, que comprèn tot el procés, des de seleccionar els ceps, plantar-los, cuidar-los, fer la verema, convertir els raïms en vi... fins a beure'l i fruit del producte. La seva producció no es comercialitza. Per arribar a ser negoci caldria augmentar moltíssim la producció («de les 2.000/3.000 botelles que podem fer ara, a centenars de milers»), realitzar inversions molt costoses... També implicaria que els vins no podrien ser tan cuidats i això restaria el component creatiu que ara és el seu primer objectiu. Són aficionats artesans, de poca producció, però que cuiden en tot els detalls.

Els hàbits del consumidor de vi han canviat molt i això fa que hi hagi mercat per a aquesta classe de produccions. El que sap beure vi en cerca amb segell personal, amb garanties. Els forans que vénen a Mallorca cerquen els vins mallorquins (cosa que no sabem fer la gran

CARPINSA

Carpinteria en Aluminio
Saneamiento

A. Cursach y E. Matallana

c/ Fray Junípero Serra, 7 - 07570 - Artà
tel. 83 54 78

* Technal

- * Puertas Aluminio
- * Correderas aluminio
- * Persianas Mallorquinas
- * Cerramientos Galerías
- * Toldos Policarbonato
- * Cristalerías y Murales
- * Calefacción
- * Energía Solar
- * Fontanería

majoria d'illencs) perquè saben que a Mallorca se n'hi fan de gran qualitat, que poden anar ben cara alta. De cada vegada hi ha més mercat. La gent, en tots els àmbits de la gastronomia, comença a valorar els productes ben fets i la cultura vinícola ha canviat moltíssim. L'accés a aquest mercat, però, exigeix aquest gran bot entre una producció artesana que no es pot comercialitzar i una estructura empresarial que requeriria una multiplicació descomunal de les hectàrees de vinya

que ara produeixen aquest vins tan valuosos, tan personals... Hi ha producte, hi ha mercat; però hi manca la baula del mig. No solen tenir aquesta ambició: per a ells l'art culmina en el tast del vi, que és tot un ritual, sempre en companyia, sempre amb moderació, servant moltíssims detalls de sibaritisme.

Els vins que ens ofereix són un Giró del 93, un Chardonnay del 93 (envellit durant dos mesos dins bóta de roure americà) i un Cabernet Sauvignon/Merlot del 92 que va obtenir el primer premi de la cata en el mes d'abril d'enguany. Blancs els dos primers, negre el tercer. En la conversa ens descobreixen, Antoni Gelabert sobretot, però també en Joan Sureda i en Josep Cortès, detalls i secrets sobre com fruit del vi.

El vi blanc s'ha de servir a 8°C, refredat lentament dins un recipient amb gel durant dues o tres hores. La sensibilitat de la llengua varia segons el lloc. A la punta es capta la dolçor del vi, mentre que l'acidesa es percep a la part de darrere de la llengua. El que cal, primer de tot, és banyar-ne la punta de la llengua. Un altre aspecte a tenir en compte és la durada del gust dins la boca. Se'n diu la persistència. Però abans del tast gustatiu, hi ha el visual. S'ha de mirar el vi: si és tèrbol, mala senya; però si es tracta d'un negre vell, podria ser causa d'un mal abocat, d'haver malmenat la botella, cosa que no fa mai un bon tastador. En destapar-la, no s'ha de fer girar, el que ha de girar és el tap, no la botella. No s'ha de menjar abans ni després, ni s'ha de fumar: calen la boca i el nas ben nets. Beure habitualment cafè sense sucre malavesa el gust per fruit els matisos del vi. La percepció visual del vi crea la imatge mental que després s'ha de complementar amb l'olorosa, abans

La bodega d'Antoni Gelabert.

de la gustativa. L'aroma ha de ser agradable. Ni olor de picat, ni d'oxidat. Els bons catadors distingeixen amb facilitat les aromes primàries de les secundàries, i la varietat de vi, el temps que du de bota i la classe de llenya amb què ha estat feta. I al final, el gust.

Vi blanc autòcton

El vi Giró que tastam es tracta d'una varietat gairebé extingida, autòctona. Antoni Gelabert no sap de ningú més que en faci. I ell mateix en fa poques, unes 60 botelles. És un vi clar, brillant i dens. Al seu gust, li manca un punt d'acidesa i a la propera verema el colliran un poc més verd per incrementar l'acidesa: així pot resultar més refrescant, més viu. Per a alguns pot resultar un punt excessiu en dolçor, per a ell, però, no. Quant a persistència, és bastant llarg.

Vi de la Colònia

Parlar de vins autòctons ens mena a esmentar la Colònia, un lloc on, tradicionalment, s'hi havia cultivat vinya per a vi. Això avui dia és ja pràcticament inexistent. Era bo el vi de la Colònia? Hi ha possibilitats en el futur de reprendre-hi el cultiu de la vinya? Antoni Gelabert té opinió al respecte. I molt clara.

«Si jo pogués, compraria quatre o cinc

quarterades de vinya a la Colònia i m'hi dedicaria a fons. El vi que faria el vendrien a cercar allà, no faria falta oferir-lo. El vi de la Colònia és un dels que tenen una personalitat més acusada de Mallorca. Lo seu seria oblidar-se de varietats externes i dedicar-se a les pròpies que són les que donen més resultat. Les vostres varietats als vostres llocs. Segons catadors internacionals, el vi de la Colònia pot oferir qualitats molt importants».

Pensa que és una llàstima autèntica que s'hagi deixat perdre la vinya a la Colònia. No en sap gaire les causes però potser que hagi faltat una visió de futur. El pagès, segurament a causa del baix preu a què havia de vendre el raïm, va perdre l'interès en mantenir la vinya i, finalment, en la vinya mateixa.

Per què el vi de la Colònia tendria aquestes possibilitats? Per a Antoni Gelabert cal cercar les causes en el microclima del lloc: vorera de mar, altitud, muntanya a prop, un règim de vents concrets i el tipus de terra. Tots els grans vins, diu, es defineixen pel seu microclima.

Seguim parlant de molts altres aspectes entorn del vi, dels múltiples detalls que intervenen en tot el procés i que poden fer que el producte final tenguí unes característiques o altres. Tastar vi és beure'n poc, captar tots els matisos i descobrir-ne les causes. Un art.

VIDRIO ALUMINIO SANEAMIENTO VIALSA

J. Bernad, J. Zafra i J. Genovard

Ctera. Santa Margalida, 57 -Tel. 83 66 35
ARTÀ (Mallorca)

Del meu confessorari (III).

«El calcetí suposat»

Fadrines i fadrins que m' escoltau; dones i hòmens; cèlibes mal casadissos en estat de merèixer la mereixera aliancera del connubi matrimonial, proclam:

Que a ningú més que a vosres mercès, adreç el gran remei casamental a fi que no quedeu per vestir sants ni posteriorment tampoc havéssiu de dedicar-vos a la innoble tasca d'encirerar cireres cemen-tirieres.

A veure si d'una vegada, item, amèn, galgau l'isolament que patiu.

En comptes de finir l'ingrat fadrinatge que governa la vostra esquinqada existència, la definitiva sortida que teniu és aquesta:

Totes (avui en dia la femella domina) i tots sabeu que la bonança és l'herència del mal temps i que les calmes climàtiques són la llar de l'Arc de Sant Martí.

El pontàs lluminós té per costum aparèixer enmig de Sa Clota i els infinits del Coll d'Aubarca, sempre i quan es doni l'esquena al sol.

La acolorida arcada representa la capa amb la qual Sant Martí de Panònia protegia els desvalguts d'amor.

A l'hora que Déu havia disposat, Sant Martí entrà al Cel essent acollit amb glòries de grandíssima beatitud.

Un cop instal·lat su Allà Dalt rebé el

reconeixament tumultuós de les tretze mil verges.

Tanta virginal mullerassa desconhortà Sant Martí. Així que inquirí noves al Totpoderós sobre semblant anomalia vestal, i Déu el va treure de cuites:

-»Martí: aquestes fadristeres són senceres perquè a la terra no tastaren ni un sol ravenet.»

-»Voleu que d'ací endavant s'acabi aqueix infortuni?»

-»Martí, mana feines i diguèss què he de fer.»

-»Idò que des d'ara mateix, tot s'embaum de fadrinardes i fadrinardos que moblen el món (sa fadrinea de ses tretze mil ja no té compostura) i desitgin abandonar el celibat, ne tendran prou si passen per davall sa corba d'es meu Arc, perquè a s'altra vorera hi trobam sa colla anhelada.»

-»Martinet, barrina feta.»

P.G.

La cançó dels Granots

Poema tràgic (mancat de sang i mosques) en croàc, croàc major, erròniament atribuït al buboter professor Sire Bernat d'es Cocons (1006 - 1007 a. C.), prèvia benedicció fantasmagòrica del Don Montserrat d'es Coturnons.

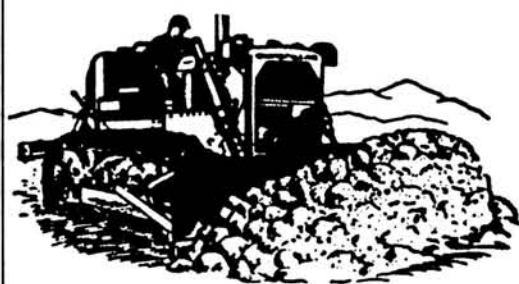
«FO FEYTA DE COMPANYIA DE LA RATA E DE LA GRANOTA, QUE CUYDAVA ENGANYAR LA UNA A L'ALTRA.» Muntaner Crò. c. 284 A.M.

En Montserrat Santandreu, seguint del parany trafoller que presidi l'ensenya de les passades festes patronals, esofurnadament alterà la segona part del concert, que la nostra Banda interpretà a la nit del 6 d'agost a la Plaça d'Espanya, incloent-hi un número musical inexistent.

La trampa era veure quina seria la resposta del director i demés components orquestrals.

En principi, els músics eren aliens a l'argúcia d'en Montserrat. Però vet aquí que tot seguint la cronologia del repertori previst, i arribat l'instant d'atacar la falsa «Cançó dels granots», en Tomeu Ginard anuncià a l'auditori l'estrena mundial de dita peça granotera.

Aleshores, l'estupefacció va ser general perquè ningú comptava amb el massiu aflorament d'aquell múltiple conjunt de granots peluts crotant i omplint el gorg

COEXA, S.A.

CONSTRUCCIONES

DESMONTES

ASFALTOS

AGLOMERADO

EXCAVACIONES

PLANTA DE AGLOMERADO

CANTERA DE ÁRIDOS PROPIA

ALQUILER MÁQUINAS

DELEGACIÓN EN CALA RAJADA:
Vía Mallorca, s/n - Tel. 56 37 48

BOMBA HORMIGONAR PROPIA

HORMIGÓN PREPARADO

CONTROL CALIDAD

LABORATORIO

Hormigones

FARRUTX, S.A.

C.I.F. A - 07 254188

PLANTA: Ctera. Artà - Alcúdia, km 4
tel. 83 56 88 Fax: 56 52 67

pedragós de La Sala (esquinzell municipal de remucs i planys) de corxeres i negres de la blanca terra:

«Búm, búm, búm, búm. Búmbúmbúmbúm, búm, búm. Croàc, croàc, croàc, croàc, croàc, croàc, croàc, croàc...» i tira Blau que el temps amenaça tempesta.

L'estratagema orquestral d'en Tomeu Ginard fou acollida amb entusiasme. Paradoxalment, però, el gran celebrador de l'ardit va ser el propi regidor de Cultura, el qual, a pesar de ser el veritable engalipat, reaccionà de forma fervorosa tot i sabent que no és el mateix anar per llana que romandre tosos.

Transcrivint l'acabatall de la Cançó dels Granots, tal i com ho va fer la Banda, nosaltres posam punt final:

¡¡Púmpúpúpúpúm, croàc, croàc!!

P.G.

Nota Bene: Reunit en assemblea d'urgències, el Gran Consell de sa Pesquera Granotera d'es Millach ha fet sabent al patriarca de Na Codolí, el majòlic terrisser Jeroni Murtó, la convocatòria d'una vaga universal, en sufragi per la ignominia experimentada en contra dels drets granoters. Signat, el Capítol Granotàs Calapetet.

Anecdolari ensaïmader. (I)

A Toni Cinto, totjorn consistorial.

Tan com trespàvem el poble fent la repartidora del fal·laç programa de les passades festes, la gent, davant la insòlita «deferència» municipal d'obsequiar els contribuents una saborosa ensaïmada,

les més de les vegades reaccionà de forma enfurida.

Les amoretes en contra del regal eren les mateixes que Sant Pere hauria dit si hagués sorprès la seva dona s'estant amb en Barrufet. El sarcasme popular vers la treta montserratina era ferm i aclaparant.

De rebot ballà el batle, la batlessa, els batletons, el bec ganxut i els esperons de gall faver d'en Falconer de Sa Falconera, segons s'entra davallant pel gregal de la Torre d'Aubarca.

Foren poquíssimes les persones que de bon grat acceptaren la capsa octogonal amb la sornegueria que l'esdeveniment comportava.

És el que digué un habitual del banc eròtic de Na Batlessa: «Aquí es que no té es cap clivellat pateix d'es boll, però de panxa està més sa que un indiote en venir Nadal. Sols que me momprenguis va dir en Mal Entenguis».

Mai en la vida havíem escoltat semblant col·lecció de figues agostenques i martinenques; insults patatuls (insult patatul ve de patata piscata); impropis reverteris; flastomies sense manies; llamps forcats de capoll escapollats; bebes betzefes de la cunyada Atzefes i demés llàgrimes del rosari llagimal de «Ca'n Ací no tornam canvi», vulgo barraca pispadora de la Plaça d'Espanya.

A la llegua es veu que les nostres dones (preferentment de cinquanta anys en amunt) al temps que buidaven la caixa dels greuges també s'espolsaven la garrova bucal a fi de compensar aquell obtús obsequi, per més martiri coronat amb garrofes de costella d'ase.

Anem per feines ensaïmaderes:

-»Madona, jau. Vet ací es programa de ses festes.»

-»Ai, fill meu volgutet. Mira que enguany s'Ajuntament vol quedar bé. Que Déu vos ho pag i gràcies vos sien dades.»

Cinc minuts després de l'entrega:

-»Uei, tu. Sí, tu... voltros dos, però es que fa de correu. M'escoltes? Has esguerrat es viatge. Només veig papers que ni es Mestre Picó entendria, però de s'ensaïmada «colqu» n'ha fet vega.»

-»Veis, madona, això de s'ensaïmada és una cosa simbòlica. Res més.»

-»Vols dir que en tenir-ne ganes de menjar-ne he de fer com si la me menjàs? Ja m'encalçaràs amb sa coca treta des forn. Tu abans te fots es bessó i llavors regales s'ametla.»

-»Ni que m'hàgiu entès.»

-»Idò un altre pic, en lloc de fer ses ontes amb una capsa ensaïmada, procurau es repartir un murrió que es propi de bísties. «Tateix» aquests estufats de La Sala se pensen que som ases d'estable.»

La següent anècdota succeí a la barriada del Collet.

A l'instant d'obrir la porta de certa casa, notam que la madona estava ull al bou esperant el programa i la corresponent ensaïmada:

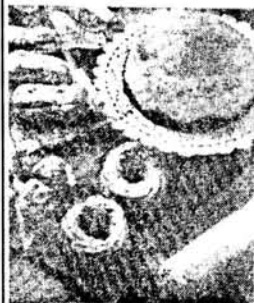
-»Ave Maria...»

-»Concebuda. Que ja dus es programa de ses festes? Quina monada. Això no pareix sortit d'es qui governen. Mira que hi caus de blan i amb sos peus per endavant! Jo ara «m'estuviaré» de comprar-ne una a Ca'n Leu.»

Delitosa de copsar la realitat de l'ensaïmada, el desencant posterior fou tètric:

-»Vol-te fer sa troneta. Saps que els has de dir en es que comanden? Idò que si volen carregar sa gent d'ofertes estropellades, que procurin que hi vagi del seu. Au, que n'he de reprémer jo d'estampes i garrofins si quan fruitin jo seré dins el bres de Sant Jordi. I d'aqueixa mitja lluna de caramel.lo, que me dius? ¿O en Rabassó i es seus cabos barbut es creuen que jo som una xuclaespelmes?» (L'expressió

L'ARTESANA

**Pastisseria i Rebosteria
Mallorquina.
Serveis de Baptismes,
Noces i Comunion.**

Av. Costa i Llobera, s/n.
Tel. 835703
07570 Artà - Mallorca

RESTAURANT S'ESTACIÓ

**- Especialitat en paelles i
cuina mallorquina.
- Menjar per encàrrec.
- Berenars.
- Menú del dia**

Av. Costa i Llobera, 3 - Artà 07570 (Mallorca)
Tel. 835985

fa referència a què dita madona no anava de xuclar la «mitja lluna» del xupa-xups).

Era el dia 29 del passat juliol. De sobte, una dona, la qual mostrant símptomes d'evident malsofridesa, s'acabussà a nosaltres:

-»Vull que m'expliquis qui dimonis m'ha fotut s'ensaïmada. Si ets tu i no me la dones, mal menjassis baladre i llavors cagassis oli de crotó. No estàs amb sa cara que et cau de pispar lo que no te pertoca? Ala, espedeix que de lo contrari es batle sabrà noves de sa teva lladronia.»

-»Veis, madona. Tothom ha rebut lo mateix de vós. Això de s'ensaïmada és una broma festiva d'en Montserrat de Sa Torre.»

-»Per romanços estic jo, ara. Vaja, vaja, dementres no me donis lo que és meu no em moc d'aquí.»

-»Escoltau-me una paraula: Vós vos conformarieu amb sa mateixa ensaïmada que sa que té es batle?»

-»Veïes que sí. I tant que ne tendria prou.»

-»Mirau: No passeu ànsia que es robatori no existeix, perquè des des darrer mot d'es Credo fins en es Batle tots han rebut sa capsa tal i com servidor la vos he entregada. Torn repetir que això és una brometa de festes.»

-»Idò quan fassin sa crida d'ets «albrites» també farem es pep i pagarem amb dobbés com es de s'ensaïmada.»

Estàvem plàcidament asseguts a la fresca de la carrera, quan vérem una mestressa poques puces s'adreçar-se cap a nosaltres:

-»Bones tardes. M'has de treure des fang. Cada any tenc es compromís d'enviar un programa de Sant Salvador a uns amics que viven a s'altra cara de sa terra. Fins ara no hi havia barra de cap per poder enviar-los-ho, però digues-me com ho he de fer perquè s'ensaïmada no arribi plena de floridura.»

-»Enviau-la ben tranquil·la perquè la rebran talment sortida d'es forn.»

-»Ai, això que me dius és un «avilio» ben gros.»

Tot seguit llescam el pa anecdòtic i us servim unes satíriques llesques sortides del blat intel·ligent del nostre poble:

«O som xots i mos fan proves,
o sa fam ha d'arribar.
Perquè a ses festes d'Artà
es batle a cada vilà
l'ha convidat amb garroves.»

Cançó original de N'Emprenya Milanes, simfònic oguer (per oposició), en re memollat, de l'ultrasònica orquestra Ferrutxera. «Ensaïmades de cartró,
pasta i saïm de paper.

Fer coses per quedar bé
no és digne d'un bon patró;
que barca sense timó
no la falca un Falconer.»

Ens reservam la identitat de l'autor. Només direm que, quan cal, pega a ferir.

La xurriscada que segueix és obra d'un hortolà tallat a l'antiga. O sia dels que saben cert que la femada espleta després que la terra ha absorbit la llacor.

«De mal nom es Rabassó
es que regeix s'alcaldia.
¿Heu vist quina grosseria
programes de Sant Salvador?

Sabeu que ha tornat de noble
no mira prim en so gastar.

Com que ell cap no n'ha de pagar,
heu carrega a tot es poble.»

Com lectors del Bellpuig saben, la premsa de Palma també participà en «lo elogi» dels programes. Per a commemorar-ho, un desenfeinat estadà de la bignònia batlessiana ens oferí la seva ditada glosadora:

«En «El Dia del Mundo» veig,
que es programes han bravejat.
¿Tal sort sia que en Montserrat
sap fer sortir es sol pes llebeig?
S'autor d'aquest desgaveri,
ell respon per Falconer;
ensaïmades mos va fer
amb carnum de cementeri.»

És hora de plegar veles. Fins a l'aparició del programa només hi havia un Ser invisible. A partir d'aleshores ja són dos: Déu i les ensaïmades de Sant Salvador 94.

Permeteu-nos la joia postrera: Refent camí dins un mateix carrer, tot satisfet ens envesteix un home, el qual mostrant el prospecte al.lusiu a l'exposició pictòrica del mestre Falconer ens va dir:

-»Vatúa dell salat que aqueix batle nostro pensa en tot. Hasta m'ha enviat se «radiografria» de s'esquena de sa meva dona.»

-»I que trobau en aquest Blau?»

-»Que parenta tenir s'espina una mica torta. Te dic que es metges tenen mala ferida.»

P.G.

ESTRUCTURAS

Pídanos presupuestos sin compromiso

C/ Rafel Blanes, 98 tel. 83 66 64

07570 - Artà

Excavaciones SEBASTIAN SASTRE EXCAVADORA MINI

C/. Son Servera, 29
Tel. 83 65 59

07570 ARTÀ
(Mallorca)

VI Festival de Música Clàssica ANTONI LLITERAS. Artà 94

Després de sis edicions del festival crec que aquesta activitat s'ha integrat en la vida de tots els artanencs que volen gaudir-ne a l'estiu i evidentment complementar-la amb altres de caire també artístic. Aquest any ha estat un any de sorpreses. Molts es donaran compte poc a poc que el nostre músic Antoni Lliteras és un personatge importantíssim dins la història de la música espanyola i estic segur que ben prest també el tendran present molts d'alumnes de conservatori, cantants, violinistes, grups de música de cambra i estudiants de música en general perquè hi ha una pàgina molt important que la història havia oblidat.

Dic això perquè moltes persones dedicades a la música: professors, musicòlegs, investigadors, músics i intèrprets s'interessaren pel concert que vàrem oferir enguany al Convent en el que es feia la presentació de la música de Lliteras a Mallorca, allà on va néixer i a on mai no s'havia interpretat. Per la meua part voldria agrair a tot el públic que hi va assistir, i que no va ser molt nombrós en comparació amb altres concerts, la seva presència i per altra part a la infinitat de músics professionals relacionats i interessats en el tema.

Això ens fa confirmar moltes coses respecte de la falta que feia sentir aquesta música. Ara ja sempre tendrem l'honor d'haver estat els primers en presentar a Mallorca la música del compositor d'Artà. Moltes coses importants no passen només a Palma.

Passant a una altra part voldria afegir que aquest any hem tengut crítiques musicals de cada concert als principals diaris i això vol dir que els crítics de Palma vénen i mostren el seu interès pel

nostre festival. També s'ha de dir que és el primer any que això ha passat i per tant confirma que som capaços d'oferir coses interessants.

Personalment he de dir que el concert de Jean Pierre Rampal crec que va sorprendre més d'un ja sigui per la seva qualitat i pel fet que vingués a Artà a actuar. Afegir que el gran flautista va manifestar estar molt content amb l'entusiasme demostrat pel públic assistent al concert.

Ja quasi per acabar agrair sobretot a moltes persones que representen institucions la molta feina que fan que no es veu i que està al darrere. També agrair, i això sí que no té preu, la sempre gran disponibilitat i amabilitat que han demostrat fins ara la Comunitat de Pares Franciscans, mostrant d'aquesta manera la bona comunió que hi ha entre la seva

comunitat i el poble d'Artà.

Finalment crec que el festival a part del repte artístic en té un altre i és el repte de que nosaltres, tots, des d'Artà podem fer coses i proposar el que ens interessa i no esperar que sempre ens donin les coses fetes o haver d'anar a una altra part per veure el que passa, que el cap i a la fi, és el que va haver de fer, i fan encara molts, Antoni Lliteras perquè si no se n'hagués anat no hauria fet el que va fer.

No sempre però ha d'esser així tot i el festival no és més que un exemple del moviment contrari de les coses, és a dir: venir a Artà i no anar-se'n.

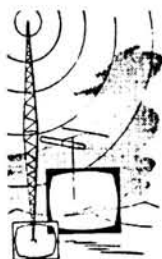
Així, idò, quedau tots convidats al festival de l'any que ve.

Josep F. Palou

Si desea una buena construcción para su vivienda pida información a:

**CONSTRUCCIONES
MANUEL POZO GUERRERO**

C/ Bonaire, 14 - 07570 - Artà (971) 83 58 10

Electrodomésticos
Reparaciones eléctricas - Antenas

Proyectos

Mateo Morey

☎ 83 51 35

C/ Rafel Blanes, 42 Artà (Mallorca)

En Joan Gelabert, en Joan Jaumí, ha mort.

De sobte, sense fer gens de renou, i sobretot sense fer-ne comptes, la mort va sorprendre en Joan el dia 17 d'agost passat.

Era l'horabaixa. Se n'havia anat a la feina, com cada dia, després d'haver fet la sesta diària. Havia vingut el dia abans, juntament amb la seva família, de la Colònia de Sant Pere on estiejaren la setmana entre Sant Salvador i Sant Roc. Fou damunt la mateixa platja de la Colònia on ens digueren que tornaven a Artà. Era el dia 16 a l'horabaixa.

Com deia abans, l'endemà dia 17, devers les 5 del capvespre, en Joan tornà de la feina a caseva dient que es sentia indisposat. La seva dona li va preparar unes bullidures. Però en Joan ja no va ser a temps a prendre-les. La mort el va sorprendre malgrat els esforços de metges, parents i veïnats. En Joan acabava d'entregar l'ànima al Creador.

La trista notícia va córrer de boca en boca, deixant tothom sense paraula: - «Però si ahir es banyava a la Colònia acompanyat de la seva dona!» deien els qui l'havien vist el dia anterior. La realitat no tenia dubte; en Joan havia acabat la seva estada a la terra. Només ens queda el consol a tots els qui com ell creim i tenim fe que ara ja és al Cel i està pregant per a tots els qui de veres el ploram. Ell sempre em deia, en les moltes xerrades que durant molts anys férem: - «Guillem, el Cel, per als qui creim, comença a la terra. Desengana't de coverbos. Fes el bé aquí i el trobaràs allà»

En Joan, havia nascut a Artà el dia 31 de juliol de l'any 1932, tenia, per tant, 62 anys recentment complits. Era molt jove

encara per anar-se'n d'aquest món, al que tots estam ben aferrats. Fins i tot ell que creia en un més allà.

Esperava amb gran il·lusió arribar als 65 anys per poder-se jubilar i gaudir de tranquil·litat, envoltat de la seva família i amistats. Record que ell sempre em deia: - «Guillem, no és que t'ho planyi gens, però em fas molta d'enveja d'haver-te pogut jubilar tan prest. Jo, fa molts anys que estic pagant i fris de poder cobrar es «retiro». Estic cansat de fer feina i més ara que està tan malament.» Feia poc temps que havia donat de baixa la seva empresa. Deia que els impostos l'ofegaven i ofegaven les petites empreses.

La vida d'en Joan va ser una vida molt normal, com cadascú de nosaltres. Això sí, sempre el trobaves amb una disponibilitat d'ajudar els altres i sempre sense esperar cap mena de recompensa. Senzill de caràcter, però amb una personalitat molt remarcada. Mai el trobaves en «orsai». Sempre tenia la resposta, una resposta sensata a flor de boca. El podies escoltar i fer a més el que deia. Jo vaig tenir la sort de tenir-lo per amic durant els darrers 15 anys. La nostra amistat era molt singular, ja que no ens venia de petits. Ell em guanyava de quasi tres anys i mai havíem anat junts de companyonia. La nostra amistat ens unia els mateixos ideals, la mateixa manera que teníem imposada de fer el bé als altres sempre gratuïtament. Moltes vegades ens passàvem el nostre temps lliure parlant de les solucions que hi podien haver a aquest món, perquè tothom pogués estar bé; però per mor dels ambiciosos tota aquesta

possible realitat es quedava en una utopia.

Havíem entrat junts a formar part del Consell Parroquial d'Artà devers l'any 1980, quan era rector en Rafel Umbert; ell i la seva dona en representació dels grups de Revisió de Vida i a mi em tocà la tasca econòmica de la Parròquia. Ara per ara, encara pertanyíem al mateix Consell Parroquial. Ell estava una mica cansat. Deia que els joves havien d'arromangar-se i reemplaçar-nos ja que nosaltres tornàvem vells per fer ja moltes feines, que sempre estariem a la reraguarda per fer-los costat, però que la bandera ja ens era feixuga. I tenia tota la raó del món. Considerava que en tot i per tot la joventut, on hi tenia totes les seves esperances, hi ha de dir la seva paraula, no només en qüestions d'Església, ja que per ell Església som tots i que moltes vegades els qui sembla estar-ne allunyats, són els qui tal volta estan més prop de Déu.

El Cel comença a la terra, em deia en Joan, i pens que tenia tota la raó del món. Ara ell ja té la joia d'haver-ho comprovat perquè era un home de fe ferma.

Quin gran espòs, pare, padrí i amic hem perdut tots els qui de veres l'hem estimat. Quin buit més mal d'omplir. És veritat que no hi ha ningú necessari, però...

Posau atenció a aquesta anècdota que va succeir el matí després de la mort d'en Joan: era molt dematiner, des de sempre, tant d'hivern com d'estiu. Quan s'aixecava el primer que solia fer era anar al Bar Ca'n Joan a prendre el seu cafetet. Per costum, era el segon client de la casa que arribava. El primer (no vull posar el nom per respecte al mateix), era de ben segur

Tómbola

De dijous dia 4 a diumenge dia 7 d'agost va estar oberta la tómbola al centre social. L'aportació d'aquests quatre dies puja 606.156 pts, de les quals cal descomptar algunes despeses com impressió de paperetes, gelats i xutxeries.

Els afortunats amb la rifa de cada dia varen ser: Llull Gili, un quadre de Miquel Fuster, Gallet. Joan F. Segura, un tapete de camilla fet a mà. Bàrbara Salas, una vànava, i Marta Gili un quadre de M. Sureda

Moviment Parroquial

Han rebut el Baptisme:

dia 26 de juny: Carme > Sansó Molina, filla de Francesc i Carme.

dia 24 de juliol: Joan Pascual Colinas, de Bartomeu i Maria del Pilar.

Juan Antonio Tomàs Nicloau, de Joan i Maria.

Aina Rayó Alzamora, de Josep i Aina.

Sebastià Coll Femenias, de Jaume i Maria
Jaume Nicolau Miralles, d'Antoni i Isabel
Antonio Bauzá Romero, d'Andreu i Adela
Antònia Sureda Barceló, de Francesc i Francesca.

dia 28 d'agost: Jaume Roser Lliteras, de Guillem i Maria Isabel

Han participat per primera vegada a l'Eucaristia:

Catalina A. Servera Díez

Isabel Servera Díez, dia 26 de juny

Marta Infante Vicens, dia 9 de juliol

Antoni Lliteras Pastor i Matias Lliteras Pastor, dia 17 de juliol

Sebastià Canet Pastor,

Maria Francisca Sureda Barceló

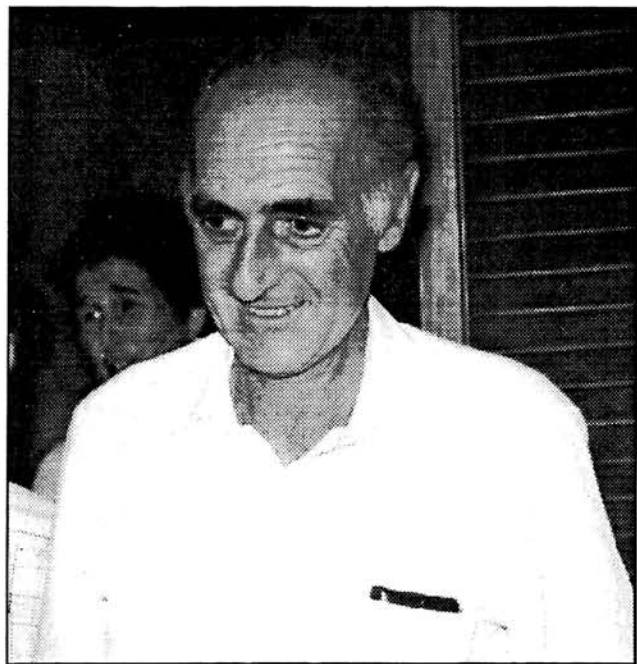
Joan Andreu Servera, dia 24 de juliol

Albert López Albarca, dia 31 de juliol

Han rebut el Sagrament del Matrimoni:

Pauli Mayol Nieto amb Antònia Maria Orell Terron, dia 25 de juny

Miquel Mestre Ferriol amb Maria Casellas Vives, dia 2 de juliol.

fossin amistats d'Església, ni tan sols de feina. Més bé eren amistats de persones que es tenen un gran respecte i que tenen moltes coses en comú.

En Joan era un home que mai discutia amb els seus amics. Quan no li agradava la conversa, buidava, i això, a la llarga, repercuteix dins el cor net de les persones. Tan de bo ho poguessin dir de nosaltres. Déu ho faci, però...

Quin altre homenatge li va retre tot el

poble al seu funeral. L'església estava de gom a gom i gent de tots els indrets comarcals donaren el seu condol. I l'església romangué plena per oferir-li la missa.

I què en direm de l'Orfeó? Quina estranya emoció en sentir les interpretacions que li varen dedicar els cantaires al seu company que acomiadaven per darrera vegada i amb qui durant tants d'anys havien cantat plegats. Segons un dels seus companys em deia que sentia com si es trobàs amb ells. Quin gran mestre havien tengut els qui tengueren la sort d'actuar junts.

Enguany, prop del primer de maig, em va dir: «Guillem, jo no puc assistir més a la festa de l'Ermita. Tu veus que el meu deure és la família i, avui per avui, el meu deure és quedar-me. Jo no hi tenc cap feina sense la meua dona, tu ho comprens.»

Però encara em va ajudar el dia abans a anar a cercar la gel marinera a Cala Ratjada, i hi posàrem més de dues hores. El seu interior era ajudar els altres. Ho duia dins la sang i sé ben cert que si hagués viscut, ens hauria fet costat molts d'anys. Sempre que li deia, Joan, véns amb mi aquí o allà?, mai en va negar la seva ajuda. I com a mi certament a ningú. Quin gran company hem perdut. Ja sé que el temps tot ho cura, però la seva família, la primera, el sentirà molt molt i per a sempre. I darrere ells tots els qui de veritat l'hem tractat a fons. Ens ha deixat un gran company, un gran home. Al Cel sia.

Guillem Bisquerra

Fins sempre, amic Joan.

Amic meu, te n'has anat sense dir una paraula d'acomiadament per a tots aquells que sempre hem tengut el delit de la teva amistat i estimació i que sempre has sabut apreciar al llarg de la teva vida. La mort no ha sabut esperar i t'ha jugat una mala passada.

T'he conegut, gràcies a Déu que sí! i sempre m'has inspirat un gran respecte i confiança.

¿Quantes vegades hem parlat, hem tengut intercanvis de parers sobre qüestions quotidianes, del que realment té importància en aquesta vida, per les coses que més te val la pena lluitar?

T'escoltava amb molt de plaer a la vegada que les teves paraules allisonadores em feien sentir i gaudir les idees d'un home que creia veritablement en els seus principis com a cristià. Ens feies veure que per a tu no hi havia cap secret.

La lluita per fer una Església nova, jove i més viva era la teva inquietud. L'amoïnament que tenies per la joventut d'avui fou també l'ànima social i religiosa que més te preocupava:

«Si la joventut no desperta, no madura la seva fe, les seves inquietuds, i no dona continuïtat pel que estam lluitant, tota la tasca fins ara feta aviat no haurà servit per res». D'això n'estaves convençudíssim.

I com puc deixar de recordar, també, les moltes vegades que hem cantat plegats en el Cor Orfeó Artanenc que sempre has estimat tant i tant t'ha estimat ell a tu. Te pots figurar la tristesa i l'angoixa que pesava sobre la coral el dia del teu adéu. Cantàrem en cos i ànima!, amb el pensament posat en tu. Semblava com si la teva veu estigués enmig de nosaltres.

Et trobarem a faltar. D'això no ho dubtis. Perquè quan una persona estimada ens deixa, és com si un tros de la nostra vida s'esvaís.

Ara bé. Sempre tendrem l'esperança i el convenciment que un dia ens tornarem retrobar i allò pel que haurem lluitat haurà valgut la pena.

Una persona que molt t'apreciava i estimava, plorant em deia: «Hem perdut un gran amic, una persona bona i estimada per a tots». És veritat però, a nosaltres el que ens queda és lluitar així com ho hem fet fins ara amb tu, amic Joan, perquè la vida ha de continuar i no hem de defallir. Fins sempre, amic Joan.

A. Esteva

un bon amic seu. Cada dia feien la xerradeta i llegien el diari plegats. Com dic, el matí següent a la seva mort arribà aquest company seu, com era costum, demanà el cafetet a la madona, agafà el diari, girà la primera fulla i esclatà a plorar amargament. Les llàgrimes li sortiren de dins el cor. Arriben altres clients, veuen l'escena, acoten el cap i bevent la seva consumició guardaren silenci durant més de mitja hora. Al dia següent es va repetir la mateixa escena.

Què vol dir això? Jo crec que vol dir molt en favor d'en Joan Jaumí. Quin homenatge més entranyable li reteren els seus amics del cafè! Crec que no importa demanar a ningú el motiu de tal fet. Les paraules sobren.

Són els fets els que demostren de debò les vertaderes amistats. I no crec que

Jorge García Peña amb Mònica Socías Gili, dia 9 de juliol

Hem pregat pels difunts:

Pau Alzamora Palou, de 4 anys, +22-VI
Josep Sureda Sampol, +24-VI
Pere Obrador Garau, +25-VI
Sor Magdalena Oliver Roig, +4-VII
Catalina Muntaner Riera, +8-VII
Maria Sureda Sancho, +12-VII
Maria Aina Bujosa Tous, +12-VII
Vicente Carmona Seglar, +21-VII
Catalina Ginard Carrió, 1-VIII
Antònia Sard Mas, +3-VIII
Joana Aina Muntaner Ginard, +14-VIII
Joan Gelabert Canet, +17-VIII

Història apòcrifa d'Artà.

Capítol segon

EN TERRES LLORENCINES

Resum del capítol primer: Artà, 150.000 anys Abans de Crist. Nyug és el nom de l'única dona de la tribu d'Artà. En un atac d'histerisme provocat per la mort del seu pare, Nyug descobreix el foc i crema el municipi, incinera el seu pare, mata el seu amant i fa fugir en Broag, el quart membre de la tribu, en direcció a Canyamel. Ella fuig de les flames en direcció a Sant Llorenç d'Es Cardassar.

La terra no havia vist mai un ésser humà córrer d'aquella manera, ara que també s'ha de dir que la terra encara n'havia vists pocs d'éssers d'aquells. Nyug arriba a Sant Llorenç d'Es Cardassar tota banyada en suor, amb la munió de pèls - que la cobrien per complet- ben remulls i aferrats a aquell cos tan generós. La seva bellesa animal resplendeix i en contagia l'entorn amb una ferum a femella que, amb la suau brisa de finals de setembre, arriba fins a Manacor. Als mascles de la tribu «llorencina» se'ls dispara l'instint, cap amunt. Un abandona la criatura que duïa a ses espatlles tirant-la dins un bassiot; dos decideixen no acabar la baralla a mort que havien començat; tres deixen el mamut que perseguien i que volien matar a mossegades i tots sis, «homes erectus», comencen a córrer en direcció a Nyug, amb els forats del nas ben eixemplats i plens d'aquella afrodisíaca olor a dona.

Primer arriba el que havia deixat la criatura, en veure-la té un orgasme i se'n va ple de vergonya. Els dos de la barra arriben poc després i en veure-la decideixen no compartir-la i, per tant, tornar-se a barallar per ella. Durant la baralla, mentres Nyug escapa, els interrompen una tigresa i cinc dels seus fills. D'aquells dos només en deixen el ossos. Nyug corr, corr amb tota s'ànima, amb el poc que queda d'ella, i 645 metres més enllà cau a terra. S'ha torçut una cama. De cop apareixen els tres caçadors de mamuts. Tots tres criden i l'envolten. Els tres «homes erectus» ho són més que mai. Amb això que arriben les quatre dones de la tribu, que també havien sentit l'olor de la competidora i es posen entre els homes i Nyug. Els homes en veure-les retrocedeixen quatre metres i acoten els caps. Elles, les quatre dones, comencen a apedregar-los. Nyug, mentre, perd el món de vista.

Tres dies després: desperta. No hi ha ningú a la cova. El forat de l'entrada és ample i a dins hi veuen bastant bé. Intenta aixecar-se, però no pot caminar. Surt a

fora arrastrant-se. Tampoc hi ha ningú. A fora fa molt de fred. Torna a entrar a la cova. Passen les hores. S'avorreix com un trilobites. Acaba el dia.

Torna a despertar: no hi ha ningú a la cova. S'intenta aixecar i no pot. S'avorreix com un trilobites. En un d'aquells moments morts es mira part del cos i el veu d'un marró molt intens. En lloc de treure's-ho s'enfanga encara més. I enfanga les parets de la cova, primer amb frenesi, nerviosa. A poc a poc es calma i en uns minuts dibuixa un mamut. I ara els tres caçadors que la volien violar. I un bisó.

Dos dies i ja té gran part de la cova plena de grafitis. Just quan pintava el mamut número 30 arriben els caçadors, les dones i el del problema ejaculatori. Silenci. Corregudes. Crits. Un dels caçadors li tira pedres al mamut número dotze i un altre mossega el quatre: els volen matar. Al cap d'uns trenta-quatre minuts d'exclamacions i de qualche dent perduda entre les roques se'n recorden de Nyug i, hàbilment, la relacionen amb l'aparició

d'aquelles criatures màgiques a la paret. Nyug pateix una metamorfosi als seus ulls. Ara és la dona que té la màgia del llamp, el tro i les estrelles. Ella no li dóna cap importància. De fet, segur que si l'haguessin deixada unes setmanes tranquil·la, hagués descobert la perspectiva i la mescla de colors i amb un mes més hagués projectat alguna cosa més que pintar bestioles i homenets i els hagués incorporat a un paisatge, amb tot el que ha de tenir un paisatge, fins i tot una posta de sol, tres gavines i un mar enlluernat. Però no la van deixar, van arribar, la van distreure del seu avorriment i Nyug no tornà a pintar. Es va conformar amb fer aquella Capella Sixtina del paleolític. Passaren molts anys, Nyug i tots els protagonistes d'aquella història ja eren morts, i un dia, a les tres, tres i mitja del capvespre, tres infants, descendents de l'home del problema ejaculatori, van dedicar-se a passar l'estona enfangant amb aquella terra de color les parets de la cova. L'obra de Nyug es va perdre per sempre més.

**¿LE GUSTARIA AUMENTAR LOS
INTERESES DE SUS AHORROS
CADA AÑO?**

DEPOSITO FUTURO

BANCA MARCH

Si Usted quiere aumentar sin riesgo el rendimiento de sus ahorros, contrate el **DEPOSITO FUTURO** de **BANCA MARCH** que le asegura una rentabilidad creciente durante tres años.

DEPOSITO FUTURO

- ✓ Dos millones de capital mínimo.
- ✓ Plazo único de tres años.
- ✓ Libre de comisiones y gastos.
- ✓ Liquidación semestral.

BANCA MARCH

L'art de cultivar bonsai

La poda

Jaume Ginard Llinàs

La poda consisteix a modificar l'hàbit de creixement d'un arbre; igual que les diferents tècniques de modelat ens permeten adaptar l'arbre a qualsevol forma desitjada, amb la poda podem aconseguir diferents resultats:

- 1r. Mantenir-lo en reduïda escala.
- 2n. Eliminar branques que ens espenyen la forma de la nostra obra i aconseguir una aparença més artística, sana i natural.
- 3r. Augmentar la ramificació de l'arbre.
- 4t. Regular el vigor en distintes parts de l'arbre.

Podem diferenciar dos tipus de poda, però les dues serveixen per al mateix fi, i són les següents:

Poda forta i poda suau.

La poda forta podria anomenar-se també poda de creació, és la poda que utilitzarem per eliminar aquelles branques que no volem al nostre arbre i reduir l'arbre al seu esquelet i dimensió bàsica.

La poda suau engloba l'aclariment de les branques secundàries i tal volta d'alguna branca principal, el defoliat i pinçat, el que podríem anomenar «PODA COSMETICA» ja que amb això només retallarem l'estructura ja feta amb la poda forta.

Respecte a la salut de la planta existeix una diferència i és que amb la poda forta l'arbre es resent més que amb la suau però si està bé de salut i les realitzam dins el temps corresponent, no tendrem molts problemes.

La poda forta la realitzarem a finals d'hivern, o just abans o en el mateix moment del trasplantament.

La poda suau s'efectuarà a principis de primavera, més envant l'aclarida de branques, la defoliació al'estiu i el pinçament a la tardor.

Ambdues tècniques no són un capritx ja que mai no aconseguim un bon exemplar si només n'aplicam una i hauríem de tornar a la poda forta cada vegada que les branques cresquin massa.

En la poda cada mestre, aficionat o professional introdueix variants del seu propi gust personal.

Quan haguem de podar hem de tenir en compte com en tots els treballs al Bonsai l'estil que volgum per a l'arbre en qüestió.

Convé que recordem algunes coses a tenir en compte abans de podar.

Elecció del front, que és el costat de l'arbre que resulta més atractiva, l'elecció es fa pensant en tres raons.

- Les arrels creixen d'una manera més natural en aquest costat del tronc.

- El tronc mostra tot el seu caràcter, corbes i grossor.

Les branques, principalment les tres primeres, neixen des dels costats.

- En molts casos les condicions coincideixen i altres no, per això hi ha qui s'inclina per les arrels, altres per les branques i altres s'inclinen pel tronc.

L'elecció de les branques o sigui de les tres primeres és molt important ja que en conjunt amb la línia del tronc donen l'estil de l'arbre.

La primera branca ha de néixer en un costat del tronc, bé sigui a la dreta o a l'esquerra, ha de ser la més llarga i grossa ja que en la naturalesa haurà de ser la més grossa i llarga ja que necessita la llum del sol que les altres li tapen, ha d'estar situada en la base del tronc, que sigui ben visible des del front. Tendrem en compte que l'altura en què nesqui determinarà l'altura de l'arbre. L'altura de les arrels a la primera branca serà més o manco un terç de l'altura total de l'arbre.

Si la primera branca neix a l'esquerra, la segona ho farà cap a la dreta, amb la suficient

distància per distingir-les una de l'altra, serà més prima que la primera però més important que la tercera.

Entre les tres primeres branques deixarem una o dues branques de darrere ja que aquestes donaran la profunditat a l'arbre i amb això més naturalitat. Encara que la posició d'aquestes branques és bastant flexible, han de situar-se alternes entre les primeres branques, i així ens prevenim que no es formin abultaments en el tronc i que la llum els arribi a totes.

A partir de la meitat del tronc podem deixar algunes branques que cresquin cap envant de mode que ens crearan sensació de volum, de profunditat i també donaran la sensació d'un acabat final que produeix una copa espessa.

La distància entre branques és un punt molt important, l'espai entre branca i branca ha d'anar disminuint a mesura que ens anam apropant l'apex, de forma que les primeres poden ser més denses que les darreres. A més haurem de distribuir-les radialment en el tronc, és a dir, quan mirem l'arbre des de dalt les branques han de créixer radials al tronc i han de veure's totes així: podran rebre la llum i créixer sanes.

Encara que no cresquin així naturalment, el filferat en els llocs correctes i modelat en la copa seguint un patró triangular o semicircular ens assegura una ramificació que mantindrà l'arbre sa molts anys.

No sempre en tots els arbres tenim o podem treballar amb aquesta exactitud, molts bonsais pareixen perfectes en el que hem parlat però no ho són, perquè és quasi impossible que a tots els arbres es puguin seguir les regles anunciades.

Un bon filferat pot fer milacres però recordem que totes les branques han de rebre llum solar.

Associació Bonsai de Llevant

UNISEX

Carrer Antoni Blanes, 24-baixos
ARTA - Telèfon 835777
Es prega demanar hora

Àngela

CAFÈ GRAN VIA

NOVA DIRECCIÓ
(Tomeu i Jaume)
c/ Ciutat, 35 - Tel. 83 50 09

Especialitat en:
Tapes variades, frit, ronyons, callos,
croquetes.
Entrepans, hamburguesses, Pepitos de
llom, postres de casa, etc.

No a la gestió econòmica del Club Nàutic, sí a l'ampliació del port.

Els socis del Club Nàutic en reunió celebrada dia 17 d'agost, no aprovaren (i aquesta era la segona vegada) els balanços econòmics de l'any passat presentats per la Junta Directiva i que aquesta havia enviat amb antelació i per escrit a cada un dels socis. Tot i que els votants a favor de l'aprovació definitiva de la gestió econòmica varen esser 29, no foren suficients perquè aquella passàs endavant, ja que hi hagué 33 vots en contra i sis abstencions.

Molt més calmada i breu fou l'assemblea celebrada dos dies després -el 19 d'agost concretament- en la qual s'aprovà per part dels socis de la mateixa entitat el projecte d'ampliació del mollet que definitivament durà a terme l'empresa Melchor Mascaró S. A. en un període de 20 mesos. El nou port comptarà amb 298 llocs d'amarrada que sortiran, segons es preveu, a raó de 100.000 pts per metre quadrat.

Els socis que acreditin amb el títol de propietat el ser posseïdors d'un lloc d'amarrada a l'actual avarador només hauran de pagar 700.000 pts per un lloc d'amarrada de 6 x 2'7 m. Si aquest propietari volgués un lloc amb més de 6 m abonaria l'import de la diferència en la seva totalitat. Aquest era un dels punts conflictius que es va resoldre favorablement.

L'aprovació del projecte modificat de l'ampliació del mollet es va fer amb 68 vots a favor, 8 en contra, 8 abstencions, 4 en blanc i 1 de nul.

Les festes del Centre Cultural

De les festes organitzades pel Centre Cultural i celebrades entre el 12 i el 15 d'agost, hem de dir que foren un èxit d'organització i participació. Tots els actes es veren molt concorreguts; tal vegada els que comptaren amb una major afluència de gent foren la verbena celebrada el 13 i el ball popular de dia 14 animat per l'agrupació «Artà Balla i Canta».

Està clar que la gent li agrada fer festa sobretot quan es pot participar sense pagar i essent d'alguna manera protagonista.

Presentam a petició de l'organització els números premiats a la tómbola parroquial:

	Color Verd	Color Vermell
1r	431	715
2n	594	177
3r	012	662
4t	279	930
5è	727	714
6è	196	263
7è	540	284

L'olla a pressió: nº 135

L'escultura del C. Cultural: nº 327

Manquen dutxes a la platja

Quan es va instal·lar la xarxa d'aigua potable l'Ajuntament deixà -des del nostre punt de vista, amb molt bon criteri- tres preses d'aigua a la platja en vistes a instal·lar unes dutxes. Hem estranyat que aquest estiu no hagin estat ja esnlllestides, cosa que també han notat a faltar els usuaris de la platja fins al punt que alguns han demanat que féssim pública aquesta petició a través de Bellpuig: que l'any que ve les dutxes puguin entrar en servei i això per dues raons: la primera de tipus higiènic i la segona, encara que paresqui

ridícula, perquè cada vegada que un banyista abandona la platja se'n du els peus plens d'arena i aquest fet repetit un dia i altre per centenars de persones va minvant l'arena que després ha de ser regenerada ja que, com tothom sap, la nostra platja és artificial.

Excursió al Puig Major

Per demà diumenge dia 4 de setembre el Club de la Tercera Edat ha organitzat una excursió a la qual hi participaran també moltes persones que no són de la Tercera Edat. Un dels punts més atractius del trajecte és la pujada al Puig Major on es visitaran les instal·lacions que hi ha sobre el puig més alt de la nostra geografia illenca. Està previst dinar després al Port de Sóller.

Recital a càrrec del grup Cap.Pella

Per avui dissabte dia 3 de setembre està previst un recital a càrrec del grup Cap.pella. L'acte està organitzat conjuntament pel Centre Cultural i pel Club de la Tercera Edat i tindrà lloc a les 20:45 h a l'església parroquial.

El Grup Cap.pella va actuar a les passades festes d'Artà i va agradar tant que els responsables de les esmentades entitats han decidit convidar-lo per cantar també a la Colònia.

Andreu Genovart

naturàlia

**Plantes medicinals.
Aliments de règim.
Suplements dietètics.
Cosmètica natural.
Calçat anatòmic.
Productes orientals, llibres, música.**

Plaça Conqueridor, 11 - 07570 - ARTÀ

GAVELL D'ADAGIS (IV). Per Miquel Tous.

Desembre de canya i moliner de vent,
no han de mester notari per fer testament.
Guardau-nos d'un ja està fet.

Quan es presseguer floreix i madura, es
dia passa per sa mesura.

Qui té olles pot fer tests.

Es tests semblen a ses olles.

Es tests semblen a ses olles i ets homos
a ses dones per sa banda de darrera.

No és igual garrot que camaïot.

No és igual es receptar que prendre sa
medicina.

Qui tot sol s'ho menja, tot sol s'ofega.

Es plens no pensen amb sos dijuns.

Els ulls de l'amo engreixen el cavall.

A cavall regalat no li miris les dents.

Val més ser cap d'arengada que coa de
pagell.

Qui va contra corrent, s'estella.

Gallina petita no pot fer ou gros.

Ses gallines ponen pes bec.

Qui maneja es vidre és el qui el trenca.

Qui compta s'erra.

Brossat i llet com es frare Tomeu.

Qui bon peix vol menjar, de sa bossa ho
ha de pagar.

Serviu-me que de bo vénc i venir de
casta d'ases.

Contra sa força no hi ha resistència.

Bona gent, bon temps, va dir es patró
Aranya, i anava carregat de lladres.

Val més casa guardar, que a missa anar.

Un llum en es sol no fa claror.

Qui a bona cadira seu, bona ventura
l'espera.

De senyors i de porcs, n'han de venir de
raça.

Qui vol peix que es banyi es cul.

Ets ases d'Artà, en veure es bast ja suen.

S'ase digué en es porc orellut, i ell en
portava set pams de cana.

Qui espera es desespera.

Més content que un ca amb un os.

Un ca passa amb una pedrada.

Es peix no s'agafa a pedrades.

Caldera vella, o bony o bua.

Caldera vella, o bony o forat.

No vols brou, idò tassa i mitja.

Mai en ve una de tota sola.

S'ase mai és vell.

Quan més va més vela, com s'ase d'en
Sarol.

S'estopa ran des foc s'encén.

Més inflat que un lleu amb ceba.

Donar gat per llebre.

Passar per lloc estret.

Mentre hi ha garrot hi ha ase.

Qui no té que se prepari.

El rei se n'alegra d'una flor i quan la té,
la tira.

Estufat sense plomes.

Això ja són figues d'altre paner.

Mal d'altri, rialles són.

Ca que lladra, no mossega.

(Continuarà)

PLUVIOMETRES DEL TERME D'ARTA				MES D'AGOST DE 1994			
DATA	SA CORBAIA	URBANA	ES PONT	SON MAGANET	ETS OLORS	ERMITA BETLEM	COLONIA ST.PERE
Dimecres, 31	0'0	3'0	4'5	0'8	1'3	4'0	11'5
TOTALS :							
MES	0'0	3'0	4'5	0'8	1'3	4'0	11'5
ANY NATURAL	124'4	154'6	153'3	148'3	162'4	149'2	146'9
ANY AGRICOLA	359'9	426'7	417'8	411'8	496'4	477'0	449'5
COMPARACIO AMB EL MATEIX PERIODE DE L'ANY ANTERIOR				(AGOST 1993)			
MES	9'1	2'0	1'0	1'2	2'6	5'0	6'7
ANY NATURAL	264'0	232'8	242'8	249'1	348'0	241'0	207'9
ANY AGRICOLA	524'1	493'1	508'9	493'7	614'1	487'0	373'4

PLUVIOMETRES DEL TERME D'ARTA				MES DE JULIOL DE 1994			
DATA	SA CORBAIA	URBANA	ES PONT	SON MAGANET	ETS OLORS	ERMITA BETLEM	COLONIA ST.PERE
Diumenge, 31	0'8	1'2	4'0	2'7	2'1	2'2	0'9
TOTALS :							
MES	0'8	1'2	4'0	2'7	2'1	2'2	0'9
ANY NATURAL	124'4	151'6	148'8	147'5	161'1	145'2	135'4
ANY AGRICOLA	359'9	423'7	413'3	411'0	495'1	473'0	438'0
COMPARACIO AMB EL MATEIX PERIODE DE L'ANY ANTERIOR				(JULIOL 1993)			
MES	0	0	0	0	0	0	0
ANY NATURAL	254'9	230'8	241'8	247'9	345'4	236'0	201'2
ANY AGRICOLA	515'0	489'1	507'9	492'5	611'5	482'0	366'4

Contestador Automàtic

Vàries cridades amb el mateix tema:

«...És del tot inadmissible el preu que els cafès del nostre poble fan pagar per beure i seure a les tauletes per les festes de Sant Salvador. Ja fan molt més calaix que els altres diumenges perquè les festes duren deu dies i cada vespre es posa de gom a gom.

Per exemple: una simple llet freda, que els dies normals fan pagar 100 pessetes, a les festes costa 275. Això és un absurd, és «un robo a mano armada», i diuen que l'Ajuntament els ho permet, i ells es justifiquen perquè aquests dies, per ocupar la via pública han de pagar molts impostos. Potser, però d'això a la realitat hi ja un abisme. A més, serveixen les begudes a balquena, sense botella i amb uns tassons de «Coca-Cola» que ningú sap si els fan nets o els serveixen passats per l'aigua. Segur que l'any que ve faran pagar 300 pessetes o més. Molts diran: més beneïts són els qui hi van. I pot ser tinguin raó, però les festes només vénen un pic a l'any, però tampoc ens han de prendre el

pel i els doblers d'aquesta manera tan repugnant. Esperem que es prenguin mesures i, o lleven festes o abaixen els preus.

Una família que el pare hagi de donar doblers suficients als seus fills per passar les festes, pot preparar un bossot. Segur que si en té tres no li basten les cent mil pessetes. Tot un absurd. Manco mal que les verbenes són gratuïtes i les begudes més barates...»

«...M'agrada de tant en tant fer una passada pel nostre cementiri, més per curiositat que per altra motiu, i vaig tornar a la vila tallant claus i renegant d'algunes famílies del nostre poble.

M'explicaré: al cementiri nou, hi ha de tot. Tombes ben acabades i amb molt de gust. Altres també ben acabades, però hi falten els detalls d'acabat, però estan bé. Algues, molt emperifollades les capelles i les tapes dels nínxols, però això ja és el gust de cada qual. Ara el que no em cap dins la cervellera són les que hi ha tres i

quatre difunts enterrats, sense tenir acabada la tomba. Això crec, i segons moltes opinions, és d'un mal gust extremat. I algunes d'elles són propietàries de picapedrers. Aquí el tassó ja vessa. Està molt bé que una família que té un denou imprevisit d'un familiar i no té la tomba acabada, que l'hi enterrien comptes de adecentar-la com més prest millor, però que passi el temps, i a més n'hi enterrin d'altres i no siguin capaços d'acabar l'embelliment de la darrera morada, vaja, que per jo i molts és llastimós i poc de veure.

Demanaria i faria posar remei a tal bunyol al nostre Ajuntament, al cap i a la fi és el que cobra l'impost, però perquè el nostre cementiri sembli un lloc de bon repòs decent i ben condicionat. Pensem que sobretot a l'estiu és visitat per molts estrangers, i mai donaran la culpa al fosser. El qui la té de veres és el propietari de les tombes inacabades. Esperem que d'ací al proper novembre estigui tot amb ordre per al bon nom del nostre poble...»

Moviment de la població més de juliol i agost 1994.

NAIXEMENTS

Rectificació mes anterior:

20.06.94. **Antoni i Miquel Artigues Nicolau**, fills de Miquel i Joana M^a. (L'error era que posàrem fill d'Antoni en lloc de Miquel). Demanam les pertinents disculpes.

26.06.94. **Jordi Molina Jaume**, fill de Ramon i de Mª Antònia.

05.07.94. **Anabel Ramírez Pérez**, filla de Jerónimo i de Teodora.

07.07.94. **Sebastià Tous Amengual**, fill de Rafel i de Joana M^a.

17.08.94. **Maria Teresa Amer Jaume**, filla d'Andreu F. i Mª Teresa.

MATRIMONIS

02.07.94. **Miquel Mestre Ferriol** amb **Maria Casellas Vives**.

09.07.94. **Jorge García Peña** amb **Mónica Socías Gili**.

15.08.94. **Joan Gili Ferrer** amb **Alba Guillem Maldonado**.

20.08.94. **Manuel González Almagro** amb **Mª Angeles Caballero Mateos**.

20.08.94. **Antonio Ricardo Moreno Nuñez** amb **Juana Moragues Más**.

DEFUNCIONS

08.07.94. **Catalina Muntaner Riera**, 82 anys. C/ Pou Nou, 13. Residència. a) Pintada.

12.07.94. **Maria Sureda Sancho**. 83 anys. C/ Roques, 48. a) Blaia.

12.07.94. **Maria Ana Bujosa Tous**. 83 anys. C/ C. Despuig, 10. a) Ganància.

21.07.94. **Vicente Carmona Seglar**. 46 anys. C/ Nou, 2.

01.08.94. **Catalina Ginard Carrió**. 91 anys. Cala Mesquida. a) Fustereta.

03.08.94. **Antonia Sureda Más**. 87 anys. C/ Puresa, 14. a) Vela.

14.08.94. **Ana Negre**. 89 anys. C. Ratjada (vda. de Joan Sopa).

14.08.94. **Joana Aina Muntaner Ginard**. 70 anys. C/ Vinya, 25. a) Flor.

17.08.94. **Joan Gelabert Canet**. 62 anys. C/ Major, 7. a) Jaumí.

MOTOS-BICICLETES

COMERCIAL SANSALONI

c/ fondo nº 5 - tel. 83 62 93 - ARTÀ

Arturo Nicolau, guanyador del Concurs Sant Salvador 1994.

La prova, ja tradicional, que any rere any es celebra per les festes de Sant Salvador, ha tengut en la present edició al soci i veterà columbòfil Arturo Nicolau, Beca, com a campió indiscutible.

En el concurs d'enguany s'han realitzat dues amollades. La primera des del Creuer de Petra i la segona des de Montuiri. El guanyador del Trofeu es el soci que recolleix la màxima puntuació després de la suma de velocitats de les dues amollades.

Creuer de Petra

31 juliol 94

- 1 Francesc Llitas
- 2 Tomeu Terrassa
- 3 Joan Terrassa
- 4 Riera-Ginard
- 5 Andreu Escanellas
- 6 Antoni Salom

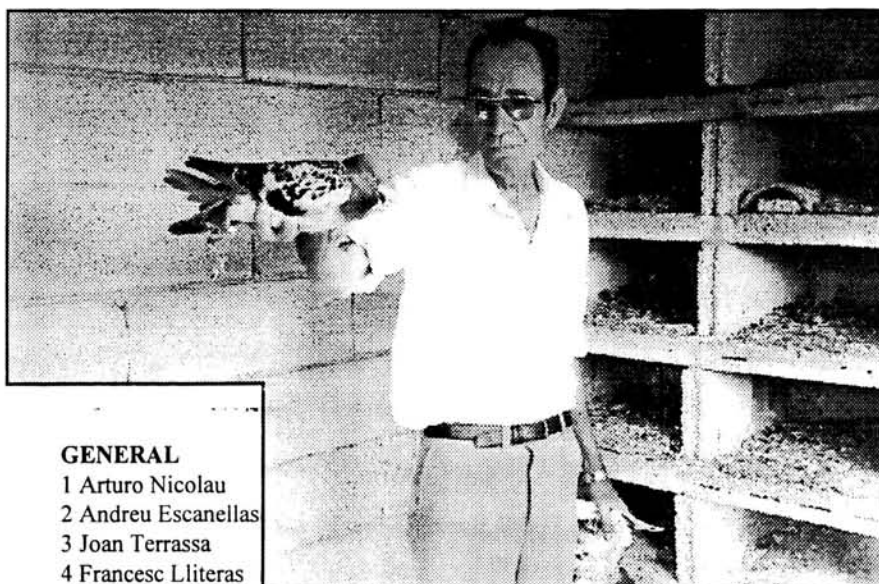
Montruiri

6 agost 94

- 1 Arturo Nicolau
- 2 Andreu Escanellas
- 3 Joan Terrassa
- 4 Riera-Ginard
- 5 Antoni Salom
- 6 Francesc Llitas

GENERAL

- 1 Arturo Nicolau
- 2 Andreu Escanellas
- 3 Joan Terrassa
- 4 Francesc Llitas
- 5 Riera-Ginard
- 6 Antoni Salom

Tomeu Ginard

Canaricultura

Davant el V Concurs Ornitològic d'Artà

Cada any, un cop acabada la cria dels canaris, ja es comencen a fer els preparatius per a la temporada dels concursos, que per a nosaltres, els criadors d'Artà, comença amb la mostra de Sa Fira. De totes maneres és a finals d'octubre quan comencen a tenir lloc els diferents concursos locals arreu de l'illa, fins i tot al nostre poble, on enguany, com en els darrers anys, el celebrarem la darrera setmana de novembre.

Tots els socis criadors de l'Associació Ornitològica d'Artà estem orgullosos d'haver arribat al V Concurs Ornitològic d'Artà, la qual cosa, a més de l'augment de seguidors que ha tengut darrerament aquesta afició, ens ha motivat a la Junta Directiva a esforçar-nos una mica més per tal de poder ampliar el nombre de gàbies. El nostre objectiu és arribar a les 600 gàbies.

Totes les gàbies que tenim són propietat de l'Associació, la qual cosa ens sembla increïble si tenim en compte que fa set anys, quan decidírem tirar endavant aquest projecte, no teníem ni gàbies ni prestatges per poder-les-hi posar. Només teníem alguns ocells i moltes il·lusions; però amb l'esforç de tots nosaltres i amb la col·laboració de l'Ajuntament d'Artà, cada any hem anat afegint fins arribar al que tenim.

Per als que no coneixen aquest món de la canaricultura, els diré que la cria del canari passa per diferents etapes.

La primera etapa, l'aparellament, és la més difícil i la més important perquè en depèn la possibilitat d'aconseguir bons exemplars per als concursos. S'han d'emparellar dos exemplars les virtuts de cada un dels quals puguin dissimular els defectes de l'altre.

La segona etapa, la cria, és la més agradable perquè desenvolupa l'afició i l'estimació envers els ocells.

La tercera etapa és la més tranquil·la ja que només consisteix en la superació de l'època de la muda de la ploma.

Un cop acabada la muda, tots els criadors fem una selecció dels exemplars que es poden presentar als concursos. Aquesta és l'època de les il·lusions, quan tots donem una possible puntuació als nostres exemplars i, naturalment, els resultats dels concursos no arriben mai a les expectatives que ens n'hem fet abans. Llavors serveixen de consol els comentaris sobre si els jutges també poden errar.

Tots aquests comentaris d'abans i després dels concursos tenen lloc durant les reunions setmanals i són la part social d'aquesta afició, i alhora ens és una de les principals motivacions

Mateu Cantó

BAR- RESTAURANTE CAN BALAGUER

tel. 83 50 03
c/ Ciutat, 19
07570 - Artà

* Menú del dia

* Tapes Variades

* Cuina Mallorquina

**VOS DESITJAM
BONA FIRA**

I

**VOS CONVIDAM
A VISITAR
LA NOSTRA
EXPOSICIÓ
COM TENIM PER
COSTUM**

RENAULT

HNOS. SOLER CAPÓ, S.R.L.

Avda. Costa y Llobera, 32-72

☎ Taller y Almacén: 83 60 10

Exp. y Venta: 83 51 22

Fax: 83 51 22

07570 ARTA (Mallorca)

**25 anys
al servei
dels nostres clients**

Natació

Un any de transició per a Aina Mª Domínguez

El curs que ve el farà al C.A.R. de Madrid

Jaume Morey.- A la piscina municipal entrevistarem Aina Mª Domínguez Amorós, nedadora, de la qual hem seguit les participacions importants durant la temporada passada. És el primer que li demanam, un balanç d'aquest any passat.

Aina Mª Domínguez Amorós.- No ha resultat. Els campionats d'hivern, més o menys, però els d'estiu, no. Malament. També vaig ser seleccionada per al Trofeu de les Cinc Nacions, el mes d'abril a Anglaterra, i tampoc no vaig obtenir gaire bons resultats: 3ª als relleus 4x200 i 7ª als 400 lliures. No n'estic satisfeta.

Bellpuig.- I quines han estat les causes?

AMDA.- Crec que la planificació del tècnic, segurament a causa dels problemes de comunicació ja que el que tenia els coneixements tècnics, Gleb Petrov, no sabia l'idioma. Un desastre. Per Nadal férem una estada de 20 dies a Andorra. Mudarem el sistema: de poc entrenament però intens passarem a sèries llargues i suaus. Massa metres, però poc intensos, fèiem uns 55 km setmanals. Així els resultats als campionats d'hivern a Barcelona, el trofeu a Anglaterra i als campionats d'estiu a Múrcia han estat decepcionants.

B.- Què faràs, a la vista d'aquesta experiència?

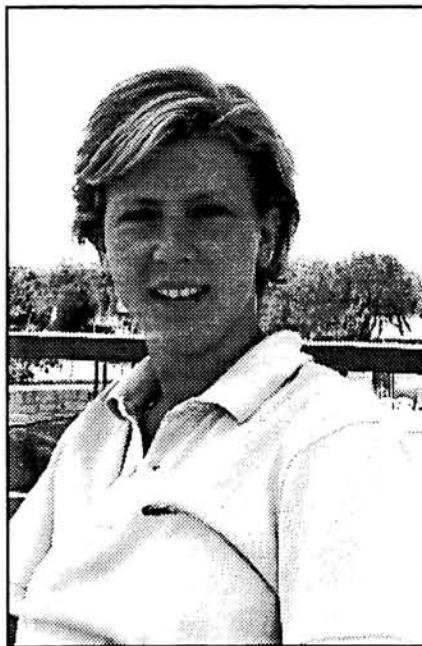
AMDA.- La Federació no ha renovat els tècnics russos. És possible que hagin tengut problemes d'adaptació, tant al lloc com a les instal·lacions i als mitjans de què s'hi disposava. Ha estat una experiència que no ha donat el resultat que se n'esperava. Per això he pres la decisió d'anar-me'n a Madrid, insistir pels tècnics de la Blume.

B.- Però l'any passat no et mostraves partidària d'anar-te'n tan prest, semblava que no frissassis...

AMDA.- No, l'any passat no en frissava, però l'any perdut m'ha fet reflexionar i per això he decidit de posar-m'hi seriosament. Aquí tenc massa oportunitats per distreure'm, mentre que allà l'ambient està format per objectius esportius.

B.- I on t'instal·laràs?

AMDA.- Al Centre d'Alt Rendiment Joaquín Blume, a la Casa de Campo de Madrid. Hi simultanejaré els estudis i els entrenaments, interna, sense altres ocupacions.

B.- Decepcionada per aquest anys perdut?

AMDA.- No, tècnicament he après molt, en qüestió de respiració, de velocitat, de sortides, de viratges... el problema és que no hi ha hagut resultats. Això és el que m'ha decidit a accelerar el passi al CAR. Fins i tot després dels campionats d'hivern i d'Andorra vaig pensar de deixar-ho córrer, però de Madrid m'insistiren molt que no em desanimàs i que no em deixàs vèncer per la manca de motivació.

B.- Què esperes trobar al CAR Joaquín Blume?

AMDA.- Primer de tot, motivació. L'ambient és l'adequat, tant en l'aspecte competitiu com en l'esportiu. Les activitats que s'hi poden dur a terme, a més de ser compatibles amb els entrenaments, estan connectades amb els objectius dels esportistes i això incideix en la concentració en el que fas. Hi ha les proves de control mèdic en centres de medicina esportiva especialitzats, l'alimentació... Ja no serà un hobby, sinó una dedicació completa. Hi ha més oportunitats quant a proves, meetings, competicions... Jo crec que era la decisió correcta, encara que difícil de prendre. Aquí hi deix l'entrenador de tota la vida. Allà em pot sortir molt bé, encara que no sé si m'hi adaptaré, o si m'enyoraré... Sí, som molt enyoradissa.

Tots i les seves queixes quant a resultats en aquesta passada temporada, Aina Mª Domínguez té un palmarès ben interessant.

- Millor marca de 16 anys en piscina de 25 m:

- 400 estils (5.07.10)*

- Millors marques de 17 anys en piscina de 25 m:

- 400 lliures (4.21.84)

- 200 lliures (2.06.48)

- 200 esquena (2.18.80)*

- 200 estils (2.26.19)*

- 400 estils (5.03.70)*

- 100 esquena (1.06.20)

- Millors marques de 17 anys en piscina de 50 m:

- 200 lliures (2.07.28)*

- 800 lliures (9.17.37)

- 200 estils (2.28.42)*

- 100 lliures (1.01.53)

- 400 lliures (4.26.78)

- 100 esquena (1.09.45)

- Rècords de Balears:

- Els sis marcats amb *

- 4x200 lliures (9.03.94) (pisc. de 50 m)

- 4x200 lliures (8.53.91) (pisc. de 25 m)

- Campionats d'Espanya d'hivern (Barcelona)

- 200 lliures, 5^a.

- Campionats d'Espanya absoluts (Múrcia)

- 200 lliures, 6^a.

- 400 lliures, 6^a.

- Trofeu de les 5 Nacions (Leeds, Anglaterra)

- 400 lliures, 7^a.

- 4x200 lliures, medalla de bronze.

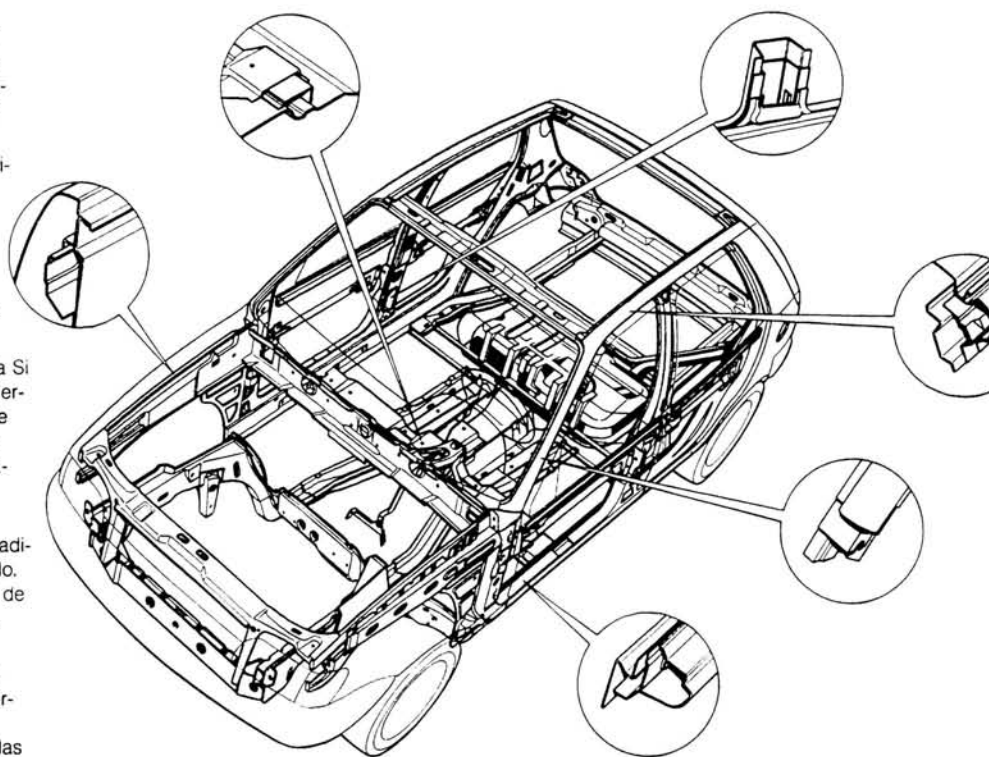
- Espanya, 1^a en la classificació conjunta per països.

VOLEM CELEBRAR LA FIRA AMB VOSALTRES
PERQUÈ SEGUIM TENINT LA VOSTRA CONFIANÇA
VOS CONVIDAM A VISITAR
LA NOSTRA EXPOSICIÓ DE VEHICLES.

VOS INFORMAREM
DE TOTES LES NOVETATS I CAMPANYES

Integritat estructural

- Las barras de las puertas en acero resistente a la tracción están integradas en la estructura del coche para proteger contra impactos laterales.
- La parte delantera y las esquinas de la carrocería se han diseñado para deformarse gradualmente en caso de impacto, y así disipar la fuerza de éste antes de que llegue al compartimento de los pasajeros.
- Todas las versiones del Fiesta Si disponen de un interruptor inercial de corte de suministro de combustible que en caso de impacto se activa automáticamente.
- La columna de dirección es colapsable y tiene un tirante adicional que la une con el suelo. Este tirante mejora el control de la columna en caso de accidente frontal.
- El dispositivo de doble cierre dispone de un interruptor inercial para garantizar que las puertas no queden bloqueadas en caso de impacto lateral.

Protegemos su inversión

AUTO ESCANELLAS

c/ Argentina, 31 - 07570 - Artà
tel. 83 61 15

Bàsquet

Categoria Infantil-Cadet.

En motiu de les festes patronals d'Artà/94, és va disputar el primer torneig 3&3 d'aquest Club. Des de les 3 a les 9.30 del vespre es varen disputar 60 partits de 15 minuts cada un.

El torneig es va disputar en tres categories, aquestes varen ser:

- Categoria Infantil-Cadet..

Composta per al·lots i al·lotes entre els 11 i els 14 anys. En aquesta categoria es va fer una lligueta en una sola volta.. Vegeu-ne la classificació:

EQUIPS	P.J	P.G.	P.P.	P.FAVOR	P.CONTR	PUNTS
THE FRISKYS	4	2	2	69	49	6
MATANCERS	4	3	1	77	67	7
REINCIDENTES	4	0	4	36	91	4
JUSTES I NECESA	4	1	3	79	100	5
I JO QUE SE	4	4	0	129	63	8

Categoria Juvenil-Sènior femení.

El guanyador d'aquesta categoria va ser l'equip I JO QUE SÉ, mentre que en segon lloc es classificà l'equip MATANCERS.

- Categoria Juvenil-Sènior femení. Composta per al·lotes entre els 15 i els 26 anys. En aquesta categoria es va fer una lligueta a doble volta. Vegeu-ne la classificació:

EQUIPS	P.J	P.G.	P.P.	P.FAVOR	P.CONTR	PUNTS
LES REBAIXADES	4	0	4	72	103	4
I A TÚ QUE T'ÉS??!!	4	4	0	99	87	8
NO T'HI FITXIS	4	2	2	105	78	6

FORN DE CAN BECA

Cada dia, bon pa

**Cada dimecres, panades
Cada divendres, robiols**

Despatx central:

Rafel Blanes, 51 - Artà - Tel. 83 61 72

INSTAL·LACIONS

Mascaró, s.l.

Avda. Costa i Llobera, 34 - B - 07570 - Artà

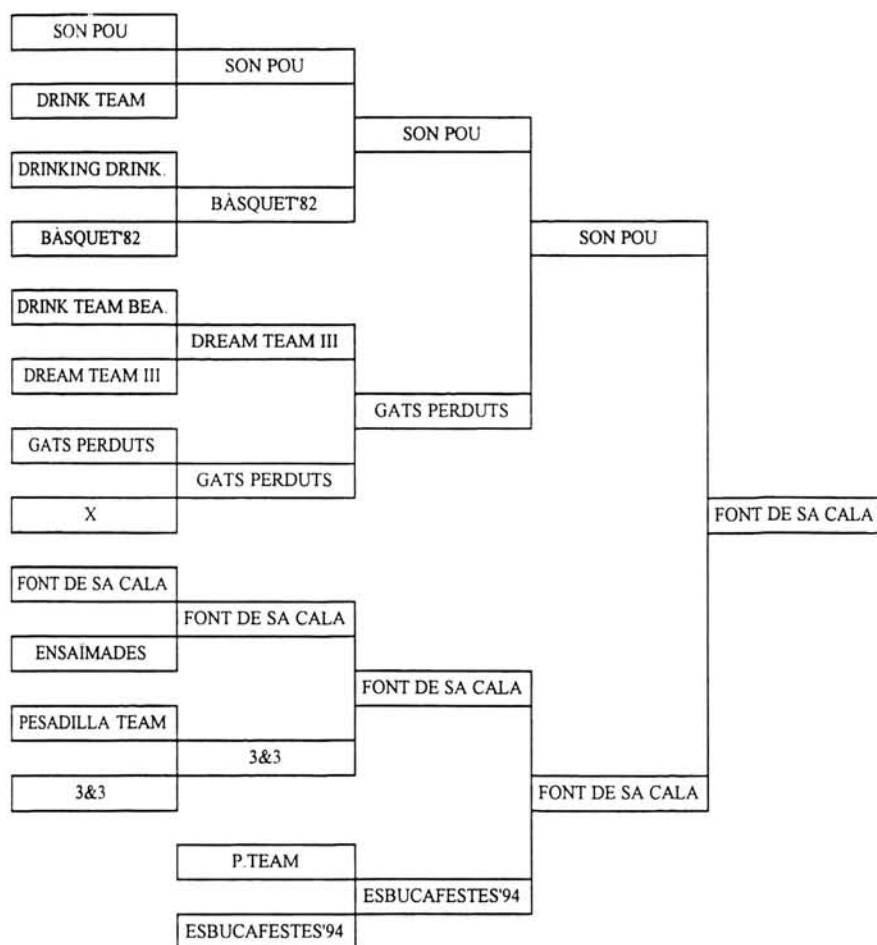
tel. 83 6710

- Instal·lacions Sanitàries.**
- Elèctriques.**
- Piscines.**
- Gas propà, etc.**

Molts d'anys!

El guanyador d'aquesta categoria va ser l'equip I A TU QUÈ T'ÉS??!!, mentre que en segon lloc es classificà l'equip NO T'HI FIXIS.

- Categoria Juvenil-Sènior masculí. Composta per al·lots entre els 16 i els 39 anys. En aquesta categoria es varen fer dos grups composts de 6 i 7 equips. Es va fer una lligueta preliminar per tal d'arribar a una final. A continuació vegeu la taula classificatòria final:

Cal remarcar que en aquest torneig hi va prendre part en Miquel Àngel Pou de l'equip de SON POU, un dels pocs jugadors mallorquins que han tingut l'honor de jugar a l'ACB.

Comença la temporada

Un altre aspecte del bàsquet artanenc, és que durant aquesta setmana tots els equips de les categories superiors del Club començaran la pre-temporada. Aquests equips seran:

Equip Sènior Femení que jugarà a la segona divisió. Està format de moment per les següents jugadores: Infante, A., Lorenzo, B., Lorenzo, V., Bauzà, A., Balaguer, M., Garau M., Gelabert, A., Esteva, K., Tous, F., Ginard M., Flaquer, M.A., Torres, E.(Entrenador)

Equip Sènior Masculí, jugarà a la categoria de Sènior Provincial. Està format de moment per els següents jugadors: Gili, B., Vaquer, P., Galan, M., Infante, A., Bover, D., Gili, A., Carrió R., Nicolau, F., Riera, M., Tous, J.R. (Entrenador), Hernández, M. (Entrenador), Serra, G.(P. Físic).

Equip Junior Femení que jugarà al grup B d'aquesta categoria. Està format de moment per les següents jugadores: Ginard, C., Tous, C., Llabata, M., Ginard, M., Pallicer, M., Esteva, C., Santandreu, A., López, C., Amoros, M., Ginard, B., Obrador, S., Hernàndez, M. (Entrenador), Esteva, K.(Delegada)

Equip Junior Masculí que jugarà al grup B d'aquesta categoria. Està format, de moment, per les següents jugadores: Gayà, A., Riera, M.A., Nicolau, B., Miralles, B., Carrió, S., Riera, P.M., Alzamora, C., Garau, R., Dalmau, B., Cursach, B., Cabrer, J., Tous, B. (Entrenador), Negre, P.V.(Delegat)

Desitjam la millor de les sorts a tots els equips i que puguin oferir un bon joc a la seva afició.

Campanya de nous socis

Com cada any el Club Esportiu Sant Salvador posarà en marxa a partir del diumenge dia 11 de setembre la campanya del soci col·laborador. El preu del carnet serà de 1.700 Pts. Amb aquests diners es podrà ser soci d'aquest Club, un petit obsequi i a més un 10% dels beneficis d'aquesta campanya seràn destinats a Rwanda. Esperam la vostra col·laboració.

CA 3
CRISTALERIA ARTA. C.B. Carrer Ciutat, 48-A Tel. 83 53 75

Les ofrecemos nuestros servicios

- * CRISTALES REDONDOS DE CAMILLA
- * DOBLE ACRISTALAMIENTO
- * CRISTALES DE SEGURIDAD Y TEMPLADOS
- * CRISTALES TALLADOS I BISELADOS
- * ENVARILLADOS Y EMPLOMADOS

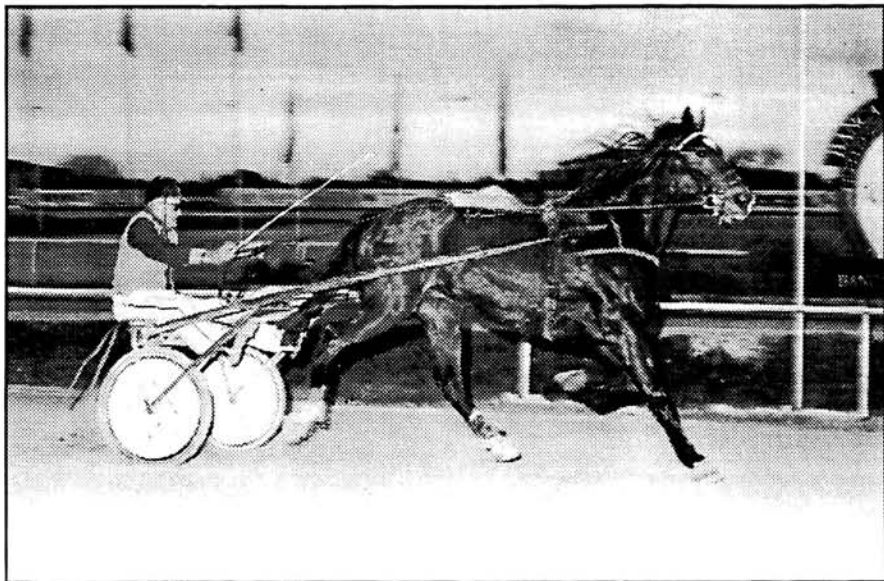
- * METACRILATO
- * PECERAS A MEDIDA
- * LETREROS LUMINOSOS
- * CISTALES COLORES

- * FALSOS TECHOS
- * MAMPARAS DE BAÑO
- * ENMARCACIÓN

Hípica

Després de l'aturada estival volem tornar començar un altre pic comentant tot el que passa dins la nostra vila referent al món del cavall.

Ho volem fer xerrant del que varen ser les curses de Sant Salvador a la pista de Son Catiu. A la primera cursa foren tres els exemplars locals de dos anys els que mostraren les seves aptituds: Varisol Lui (primera fillad'E. Marisol) fou guanyadora, Valkiria Wanda fou segona i Vent de Fophy fou tercer. Cal dir que les dues primeres són de la quadra d'Es Pou d'Es Rafal. A la segona carrera va guanyar el també local Un Nacional conduït per Josep Ferrer i va fer les delícies del públic guanyant l'externa Sanvabe; Uruguaya va fer tercera. A la tercera cursa fou un match al galop guanyat per Pacheco davant Twist que era conduït pel jove debutant local Xisco Piris. La quarta va ser rodona per la quadra Na Borrassa ja que debutava Antoni Tous Velázquez amb Mel i la cursa era guanyada per Unita Star's amb Antoni Tous Sr. Lloris feia la darrera cursa com artanenc i junt amb Jaque SM feien segon i tercer respectivament. La cinquena era un altre match al

galop entre Laurell i Light Flame i es produïa la nota trista de la reunió. Light Flame després de fer 700 metres sofria una aturada cardíaca i moria instantàniament dins la pista. Realment una de les notícies més negatives de la història de la nostra pista. Un fet que serà recordat. La sisena carrera era reservada exclusivament per conductores i va ser guanyada

per Robin de Briou menat per la local Maria Ginard, segon era Rocky de la Chaise i tercer Quetzal d'Ovillars. La setena era al galop i guanyada per Mika Julià davant Jessamin.

A l'estelar per nacionals els artanencs obtingueren els tres primers llocs amb Meravella, Pol Trello i Lindomundo. A continuació una nova exhibició del que

ES MONUMENT

vos ofereix:

Dos salons per celebrar-hi els aconteixements més importants:

**NOCES, COMUNIONS,
BATEJOS, i,
SOPARS ESPECIALS**

quintos, pandilles, esports, familiars, etc...

NOVETAT IMPORTANT:

SERVEI a DOMICILI

Si heu de celebrar la vostra festa a casa, el Monument també vos ajuda amb un servei de Menjador -inclou menjar i cambrers- i de distribució a domicili de cadires, taules, ganivets, tassons, etc....

INFORMES en:

Avda. Ferrocarril, nº4
Telf. 836 248 - 835 896

ARTÀ

és compenetració. Ninbau i Benito Martínez a pesar dels 40 metres guanyaven sense complicacions l'estelar de galop davant el deliri del públic. A l'estelar l'egüa de Sebastià Esteva Valse de Nuit guanyava l'altra local Voliva de la quadra Arcs; el manacorí Taniz Z feia tercer.

En resum, carreres entretingudes malgrat la curta inscripció per mor de que el mateix dia hi havia reunit a Manacor.

En un altre ordre de coses, assenyalar que també el passat 24 d'agost a la pista gaballina «Es Cavaller» hi va haver reunit

i foren nombrosos els cavalls locals desplaçats el poble veï encara que sols Voliva guanyà la seva cursa i a la modalitat de galop Tosca Prit i el seu amo Francesc Monroig guanyaren la seva carrera.

Hem de fer referència a les curses que es celebraran amb motiu de la fira artanenca el proper diumenge 11 de setembre a Son Catí i a la qual es farà entrega del trofeu al cavall més regular dels primers nou mesos de l'any que organitzen el Club Hípic d'Artà i Bellpuig i la col·laboració especial per part

d'Elèctrica Jaume Mestre C.B. que segurament serà per l'egüa Unita Star's que, com ja hem dit, pertany a la quadra Na Borrassa. Unita Star's completarà així un any excepcional en el que ha estat l'any del seu debut.

Ja per acabar una altra notícia trista: l'obligat sacrifici de la poltra de Sebastià Esteva Valse de Lui a causa d'una enfermetat paralítica irreversible. Recordem que Valse de Lui era filla de Quick Lui i Maika de Ego.

RANQUING corresponent al mes d'AGOST de 1994 Fins al DIUMENGE 27 d'AGOST											
Nom del cavall	Millor temps	Pts	MA 23	SP 29	MA 30	MA 6	MA 13	SP 19	MA 20	SP 26	MA 27
Lindomundo	1'23"9	6			-						
Lorris	1'24"8	5	-								
Mel											D
Meravella	1'20"2	12					2n				-
Nostro VX	1'21"5	3	-	-		-	-	D			
PANYORA	1'23"1	4	-			-	-		1r		-
Papilou	1'21"1	9	D		D						
Pol Trello	1'21"8	16	-		1r						
Regent du Pre	1'21	8									
Roure	1'22"9	11									
S'Estel De Retz	1'22"	23									
Simpàtic	1'29"6	3									
Truiosa	1'30"2	2									
Truyola LC	1'28"3	5									
Twist Emeraude	1'21"8	7			1r	-	-				
UNITA STARS	1'22	31		1r					1r		1r
Un Nacional	1'25"9	11			-		-		-		3r
Uruguaya	1'25"8	8									
Valkiria Wanda									-		
Valse de Nuit	1'20"9	16	-		2n						
VARISOL LUI	1'30"5	3						2n		3r	
Vent de Fophy	1'31	1									
Voliva	1'21"9	10									

INSTALACIONES Y
REPARACIONES ELÉCTRICAS.
ILUMINACIÓN.
ELECTRODOMÉSTICOS.
TELICO: FAX Y TELÉFONOS

MÉNDEZ NÚÑEZ, 16, bajos
TELS. 56 37 95 - 83 61 80. FAX 83 52 70
CALA RATJADA

Es Racó

Corria l'any 1953. Es feia un merescut homenatge a Don Pep Jordana, director de la Congregació Mariana. Els congregants no volgueren quedar enrera i posaren en marxa una obra de teatre que representaren en el Teatre Principal. El seu propietari, Don Joan Sard i Pujades, el va cedir gratuïtament.

L'èxit va ser total, el drama «El Soldado de San Marcial» era una obra en què la gent sortia plorant si no fos pel «sainete» que després es va representar i que es titulava «Per no entendre el castellà». Era en temps en que la batleria era ocupada per en Joan Amorós Mòjer, Sopa.

Ple total i memorable actuació d'en Joan Servera, d'es Molí d'en Leu, que encarnava el «soldado San Marcial». Ploraren les butaques. El decorat de la foto era del propi teatre.

Són els actors, començant per la filera de dalt i d'esquerra a dreta: Pere Moner, Rafel Cinto, Miquel Calafato, Joan Leu, es Carter, Jaume Jaumí, el

que feia de barber, Guillem Mola, Mateu Mangol. Segona fila i amb el mateix ordre: Toni Picó, Francesc Moma, Rafel Butlo, Jaume d'es Cabanells, es Vicari Cabrer, en Joan Leu d'es Molí, Joan Rabassó, Andreu Valls. Asseguts: Miquel Pistola (sense dir ni pruna, interpretava el paper d'un carter amb l'uniforme oficial

d'en Joan Leu, genial), en Pep Lloveta, de Cutrí, Rafel Espinosa, Xileno, el ninet era en Joan d'ets Olors, avui professor del col·legi Na Caragol, Guillem Cantes, Jaume Garreta, Miquel Sua i Pau Escolà.

El director escènic va ser en Pep Claper, germà d'en Joan es Fuster.

ENDEVINETA

de Pere Xim

Solució a la publicada:

El metge Juanjo

Són ja molt diferents
i més si tot ha canviat,
la gent bé s'ho ha passat
si moltes ja són extres,

i són poques com aquestes
de tan ben organitzat
han tengut un variat
de totes tan xalestes.

Els Gorans

PIRI & ESTELRICH

